

1 četvrtak, 27.04.2006.
2 [Otvorena sednica]
3 [G. Krajišnik je ušao u sudnicu]
4 ... Početak u 14.24h
5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
6 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda.
7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan svima.
8 Molim da sekretar najavi predmet.
9 SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude. Ovo je predmet IT-
10 00-39-T, *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*.
11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem sekretaru.
12 Imamo nekoliko proceduralnih pitanja koja možemo odmah sada da rešimo u
13 Vašem prisustvu, gospodine Krajišnik. Sad, ja Vas nisam podsetio da, u svojstvu
14 svedoka, još uvek ste obavezni na osnovu svečane izjave, ali Vi ste u ovom
15 trenutku za sada samo optuženi, a ne još uvek svedok za ovo što se trenutno
16 odvija.
17 Dakle, najpre Sud će odlučiti da li će se složiti sa alternativnim
18 načinom da Vi stupate u kontakt sa svojim advokatom, dakle ne posredstvom pisma
19 već da o tome govorite u sudnici. Naravno, ukoliko želite da to uradite preko
20 pisma - možete, naravno. Mi smo primili k znanju to što ste nam rekli u vezi
21 komunikacije s advokatom, i Tužilaštvo se tome ne protivi, tako da imate pravo i
22 na ovu alternativnu opciju. Čak mi je bilo rečeno da ćete Vi ubrzo i tražiti
23 nešto.
24 Ali pre nego što Vam dam reč da to uradite, želeo bih da se osvrnemo na
25 jedno drugo pitanje, a to je dokazni predmet P1135.
26 Gospodine Josse, Vi ste se složili s time da ceo taj dokument bude
27
28
29
30

1 uvršten u spis, ali biste želeli da jasno uđe u zapisnik da je to bez da se time
2 konačno određuje stav Odbrane u vezi sličnih situacija i kasnije. To je sad
3 zapisano u zapisniku.

4 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Time je P1135 uvršten u spis.

6 Kad je reč o D171 i 173, kasnije, danas, će biti pružena mogućnost da
7 nakratko, na poluzatvorenoj sednici, se osvrnemo na pitanje ova dva dokazna
8 predmeta i njihovog uvrštavanja pod pečatom.

9 Što se tiče D146, reč je o zapisniku sa 77. sednice bosanskog
10 predsedništva. Engleski prevod je usvojen u spis 26. aprila, a taj dokazni
11 predmet je ponuđen na usvajanje 16. marta. Da li Tužilaštvo ima prigovor na
12 usvajanje tog dokumenta? Ja bi želeo to sad da čujem, i to najkasnije do
13 sledećeg ponedeljka.

14 I uvek napravim grešku tako što kažem "do sledećeg ponedeljka". Dakle,
15 mislim na ponedeljak odmah posle ovog vikenda.

16 G. TIEGER: [simultani prevod] Možda grešim, ali čini mi se da ne radimo
17 tog dana.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, u pravu ste. Dobro je da me stranci
19 podsećaju da 1. maja slavimo rođendan naše kraljice, premda to nije i zaista dan
20 kada je ona rođena. Tek da kažem, to je ona nasledila od svoje majke koja je
21 krajem aprila slavila svoj rođendan. Dakle, to će biti utorak, gospodine Tieger.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Kad je reč o D139, Odbrani je naloženo 16. marta da dostavi CD i
2 transkript na B/H/S-u do 27. marta. Engleski transkript je naposljetku dostavljen
3 4. aprila, a određen je rok za ponošenje, da to bude dakle 28. april. Da li ste
4 spremni da ponudite na usvajanje D139?

5 G. JOSSE: [simultani prevod] Rečeno mi je da je to urađeno, i drago mi
6 je da to kažem.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda je to u rukama sekretara. Da li je
8 bilo nekih prigovora? Ne sećam se. Da li biste mogli do utorka da nam kažete da
9 li imate prigovora na usvajanje D139?

10 Dakle, osvrnuo sam se na proceduralna pitanja, i time je to završeno.

11 Gospodine Krajišnik, Vi ste sada ponovo svedok u svom predmetu. I kao
12 svedok, rečeno mi je da želite da pokrenete pitanje kontakta sa svojim
13 advokatom. Dakle, to je kontakt između Vas, u svojstvu optuženog i Vašeg
14 zastupnika. Možete se obratiti Veću.

15 SVEDOK: Ja bih htio da k... na kratko razgovaram sa advokatom, da se
16 posavetujem o onome što želim da iznesem ovde pred Sudom, a nije vezano za moje
17 svjedočenje direktno nego posredno. Tiče se informisanja bosanskohercegovačkog
18 medijskog prostora koje nije adekvatno i koje nanosi ogromnu štetu i ovom
19 procesu, i meni i mojoj porodici. I zato bih Vas zamolio e...

20 Znači, neću ništa razgovarati, pošto je meni zabranjen a... a... razgovor s
21 njima i bilo kime, onda ja nisam znao kako da se snađem. Nego bih htio prije
22 toga da s njim porazgovaram i da onda ovde iznesem ja ili on. Možda je bolje da

23
24
25
26
27
28
29
30

1 iznese gospodin Stewart, ako se složi i ako misli da je to u redu.

2 Ako to ne može, onda bi' zamolio da se dozvoli meni da se obratim, iako
3 bi' volio da ova prva alternativa bude praksa i ubuduće, jer ste Vi to i... i
4 rekli, a ja bi' htio da budem disciplinovan i po... i da poštujem.

5 [Sudije većaju]

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kako bih bolje razumeo, gospodine
7 Krajišnik, da li sam Vas dobro shvatio - a sudije će razmotriti tokom sledeće
8 pauze Vaš zahtev - no, da li sam Vas ispravno razumeo da kada govorite o
9 informacijama u medijima u Bosni i Hercegovini, da li su to informacije o Vašem
10 svedočenju? Ili pak Vas nisam dobro razumeo?

11 SVEDOK: Radi se o pogrešnom intepretaciji /sic/ onoga što sam ja rekao
12 na ovom Sudu, i izaziva vrlo pogrešne... pogrešne posledice u Bosni. I zato bih
13 htio da se konsultujem sa advokatom, jer to ste i rekli. Mislim da bi to bilo
14 dobro.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. A kada kažete ono što ste rekli
16 u sudnici, mislite na ono što ste rekli kao svedok u sudnici?

17 SVEDOK: Ne, ne. Kao... ja, da. Kao svedok. J...juče i prekjuče. Ne mogu da
18 se setim... danas sam... juče i prekjuče bio svjedok.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je savršeno jasno. Razmotrićemo to
20 pitanje tokom sledeće pauze, i onda ćemo doneti odluku što je ranije moguće.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Izvolite, gospodine Stewart.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Kao zastupnik gospodina Krajišnika, možda
3 bih mogao nakratko nešto da kažem pre nego što razmotrite to pitanje. Časni
4 Sude, mi predlažemo - premda smo prepušteni Vama - a to je da na osnovu
5 dosadašnjeg iskustva u sličnim stvarima, najbolje bi verovatno bilo, i bilo bi
6 od pomoći Veću da dopusti gospodinu Krajišniku da najpre sa nama razgovara i da
7 onda vidimo tačno o čemu se radi i koji su kanali komunikacije bili u vezi toga
8 do sada. Jer je očigledno gospodin Krajišnik dobio tu informaciju iz Bosne, a mi
9 ništa ne znamo o tome.

10 Takođe, i za kasnije, možda bismo mogli da imamo neki drugi tip načina
11 komunikacije kako bi se ovakva pitanja rješavala na lakši način.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, u suštini ono što Vi kažete,
13 gospodine Stewart, je da više želite da se dopusti gospodinu Krajišniku da sa
14 Vama razgovara najpre, a ne da se obraća sudijama?

15 G. STEWART: [simultani prevod] Da.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. To je bila i njegova prva namera.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Da. I mi ga podržavamo u tome.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vi ćete, najverovatnije, nakon pauze i
19 čuti našu odluku.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ali naravno, ne mogu ništa da Vam obećam, jer moramo da razmotrimo to
2 pitanje. Ali pokušaćemo da učinimo što možemo.

3 Dakle, gospodine Krajišnik, ovo je sada trenutak kad ću Vas podsetiti,
4 kao što sam dosad činio i sa svim svedocima, dakle da Vas podsetim da ste još
5 uvek obavezni na osnovu svečane izjave koju ste dali na početku svog iskaza.

6 I gospodine Stewart, odnosno ne znam da li ćete Vi ili gospodin Josse
7 nastaviti ispitivanje.

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja ću da postavljam pitanje u vezi jednog
9 presretnutog razgovora, koji proizilazi iz onoga o čemu smo juče popodne
10 govorili.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imate reč.

12 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala.

13 Časni Sude, želeo bih da se osvrnem na dokazni predmet P396. Reč je o
14 presretnutom razgovoru, o kome je bilo reči tokom svedočenja gospodina
15 Bjelobrka. On je već bio saslušan u sudnici, tako da nema potrebe da ga ponovo
16 slušamo. Prevodioci imaju primerke. Ja imam još nekoliko. Molim da se gospodinu
17 Krajišniku dostavi jedan primerak na njegovom jeziku. Ne znam ko bi još želeo
18 jedan primerak?

19 [Sudije većaju]

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Moje kolege to imaju, a evo i ja imam.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod] Jutros sam obavestio Veće da ćemo se time
2 baviti.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Puno Vam hvala. Svi to imamo.

4 SVEDOK: MOMČILO KRAJIŠNIK [nastavak]

5 Ispituje g. Josse: [nastavak]

6 [Branilac ispituje putem prevodioca]

7 P: Gospodine Krajišnik, juče smo govorili, odnosno Vi ste govorili o
8 istorijskom sporazumu i Beogradskoj inicijativi. Ovo je jedan drugi razgovor sa
9 gospodinom Karadžićem na tu istu temu.

10 U verziji na engleskom, molim da pogledate dno druge stranice, gde se
11 kaže, doktor Karadžić kaže: "Sad će oni... imaćemo mi sad inicijativu, sad će oni
12 svom narodu morati da objasne šta to oni hoće, ako ovo neće."

13 Gospodin Krajišnik kaže: "Jest. E, šta je stvarno, šta hoće ako ovo
14 neće?"

15 Karadžić kaže: "On hoće da prisili Tuđmana, pa nek' prisili Tuđmana,
16 nemamo mi ništa protiv."

17 Krajišnik kaže: "Niko mu ne brani."

18 Karadžić: "Nemamo ništa protiv da se Tuđman prisili da ovo prihvati."

19 Krajišnik kaže: "Jeste."

20 Karadžić: "Mi nećemo da ga prisiljavamo."

21 Krajišnik: "I rekô sam im, molim te. Borio sam se da bude ravnopravna
22 republika, i znaš šta sam naglasio na kraju. Posebno sam vodio računa da nijednu
23 odredbu o koju smo se sporazumeli za... oko sporazuma sa Muslimanima i Srbima ne
24 poremetim."

25

26

27

28

29

30

1 I još dva-tri reda dalje.

2 PREVODILAC: Prevodilac ne može da nađe u originalu.

3 G. JOSSE: [simultani prevod]

4 P: "Nije mi stalo do drugih, ja sam to namerno rekao. Želimo integralnu
5 republiku, sa istim statusom. Nećemo dozvoliti da Bosna ima drugačiji status."

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Na osnovu onoga što ste Vi pročitali,
7 vidim da ima nekih manjih razlika, tako bih rekao, ali čini se da imamo
8 različitu verziju... samo da vidim...

9 G. JOSSE: [simultani prevod] Ovo je stalni problem koji imamo. Gospodin
10 Stewart i ja smo jutros naišli na isti problem u vezi dokumenata sa sednice
11 Skupštine.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ali ako citirate dokazni predmet
13 koji je uvršten u spis, onda bismo svakako želeli da citirate iz te uvrštene
14 verzije dokumenta.

15 Kad je reč o onim delovima koji su pročitali, nema većih razlika osim
16 onoga gde se kaže "svi imamo isti tretman. Ja ne bi' dozvolio da Bosna ima
17 drukčiji tretman", a Vi ste govorili ne o tretmanu već o statusu.

18 Dakle, ima manjih - ne bismo mogli reći da je tu kontradikcija- ali
19 prevod je drugačiji.

20 Nastavimo za sada, jer smatram da ovo zaista nije od većeg značaja za
21 Vaša pitanja.

22 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Odlomak koji sam Vam upravo pročitao, gospodine Krajišnik, odnosi se
2 na koje pregovore, molim Vas?

3 O: To su pregovori koji s...u se održali u Beogradu, a vezani su za
4 Beogradsku inicijativu. A naslonjeni su na istorijski sporazum između Srba i
5 Muslimana. U produžetku je Beogradska inicijativa nastala.

6 P: A kakav stav Vi ovde iznosite gospodinu doktoru Karadžiću?

7 O: Ja se žalim, na neki način, gospodinu Karadžiću da mi je prigovoreno,
8 za tu beogradsku inicijativu, što sam bio u Beogradu, iako sam u tom aktu
9 insistirao da sve bude... da svaka stvar bude ona koja je predviđena u istorijskom
10 sporazumu, faktički, ugrađena u beogradsku inicijativu. Nisam dozvolio da Bosna
11 ne bude ravnopravna i tako dalje, sve ono što su zahtijevali gospodin
12 Zulfikarpašić i gospodin Filipović.

13 P: Želeo bih da Vas pitam još nešto u vezi jednog drugog pasusa,
14 nekoliko redova dalje, gde se pominje Alija. I doktor Karadžić kaže: "Možda si
15 čak više izborio nego da je i Alija bio."

16 A Vi se smejete, i kažete...

17 PREVODILAC: Da ispravim - u verziji koju mi je sekretar dostavio, u
18 engleskom piše: "Možda si čak dobio više borbom, nego što bi to dobio Alija."

19 G. JOSSE: [simultani prevod]

20 P: A vaš odgovor je: "Vidim ja da je bolje poslati mene nego Aliju, jer
21 ovi Srbi misle neće... neću ih ja prevariti Ma, dobro, neka je. Mi to i želimo
22 pošteno, nije bitno."

23 Karadžić kaže: "Da, da. Mislim, sad mi možemo samo da se čudimo i da... da

24

25

26

27

28

29

30

1 oni, nek' onako... oni su agresivni. Nek' oni sad budu agresivni, nek' njihov
2 narod vidi šta oni to... šta oni to hoće - pa, šta ljudi hoćete, ako nećete ovo."

3 Molim Vas recite nam o čemu ste to vas dvojica tu govorili.

4 O: Pa, ja sam tada bio mnogo mlađi i imao sam mnogo bolje živce, i ja
5 sam na najb... a... najk... ozbiljnije stvari ležerno razgovarao.

6 Pa, sam onda ovde Karadžiću rekao: Vidi, ja sam bolje izborio ovo nego
7 Alija Izetbegović. Da to što je ozbiljno, stavim malo u jedan šaljivi ton.
8 Znači... a suština je stvarno bila toliko kvalitetna da i kad bi Alija
9 Izetbegović, koji je za... ga... pokojni, koji je zastupao Muslimane, muslimanske
10 interese, ne bi bolje postigao. Znači, ovo je jedna a... jedan /sic/ konverzacija
11 koja na prvi pogled izgleda pomalo šaljiva, a u stvari a... cilj je da se kaže
12 suština, da sam postigô ono što ne bi čak ni Alija Izetbegović postigao da je
13 bio na tom sastanku. Al' je forma bila malo, ovako... Ja sam uvek tako želio da
14 razgovaram s ljudima, ne sa n...nekim tenzijama.

15 G. JOSSE: [simultani prevod] To je sve što sam želeo da pitam na ovu
16 temu, časni Sude.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala, gospodine Josse.

18 Gospodine Stewart, izvolite.

19 PREVODILAC: Odbrana nije uključila mikrofona.

20 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, Časni Sude. Želeo bih da pređemo
21 na sednicu Skupštine srpskog naroda od 24. oktobra 1991. godine. Mislim da je
22 Vama bilo dato objašnjenje, odnosno da Vam je bilo rečeno da ćemo mi, manje-
23 više, odmah preći na ovo.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je to uvršteno u spis? Ja se ne
2 sećam da li smo trebali da donesemo varijantu A i B?

3 G. STEWART: [simultani prevod] Zapravo, mi ne očekujemo da ćemo danas
4 doći i do tog dokumenta.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali sednica o kojoj sada govorite...
6 pominjete sednicu od 24. oktobra... A vidim. To je P64A; tabulator 270. Samo da to
7 pronađem u svom računaru.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Upravo tako, časni Sude. To je taj
9 dokument. U skladu sa jučerašnjom praksom, imam verziju na B/H/S-u sa brojevima
10 koji su u margini uneti.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, izvolite.

12 /nedostaje simultani prevod/

13 /Pretresno veće i prevodioci se savetuju/

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vidim da ima nekog nesporazuma. Rečeno
2 mi je da je jedan primerak dostavljen.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Imam jedan primerak, ali nema tu brojeva
4 u margini, što ne bi trebalo da bude problem ako kažemo na kojoj je to tačno
5 stranici.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ili pak da stavite na grafoskop kako bi
7 obe kabine to imale...

8 G. HARMON: [simultani prevod] Mi imamo nekoliko primeraka, ukoliko
9 želite.

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala.

11 [Sudije većaju]

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda biste verziju na engleskom mogli
13 da stavite na grafoskop kako bismo svi imali na ekranu i taj tekst. Osim ukoliko
14 imate još jedan primerak.

15 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, kao što smo juče radili, gospodin
16 Sladojević može da obezbedi da Vi imate englesku verziju na ekranu, preko
17 računara. Osim ukoliko želite da imamo to na grafoskopu.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislím da nema potrebe. Pokušajmo da
19 uradimo ovako.

20 G. STEWART: [simultani prevod] Pritisnite ono dugme u sredini sa leve
21 strane, na konzoli.

22 Možemo li?

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite.

24 Ispituje g. Stewart: [nastavak]

25 [Branilac ispituje putem prevodioca]

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine Krajišnik, trebalo bi da pred sobom imate primerak na
2 vlastitom jeziku zapisnika sa sednice Skupštine srpskog naroda, od 24. oktobra
3 1991. godine. Postupićemo kao i što smo juče radili. Dakle, imate brojeve u
4 margini.

5 Molim da pogledate i da pronađete broj 1.

6 G. STEWART: [simultani prevod] To je u verziji na engleskom, na 6.
7 stranici, gde upravo gospodin Krajišnik uzima reč.

8 SVEDOK: Pronašao sam.

9 G. STEWART: [simultani prevod]

10 P: Hvala, gospodine Krajišnik.

11 Kažete: "Dame i gospodo", i tako dalje.

12 "Klub srpskih poslanika u Skupštini Bosne i Hercegovine, u čije ime mi
13 je pripala časna dužnost da govorim. Želim najpre da upoznam srpski narod u
14 Bosni i Hercegovini, svekoliki srpski narod, građane Bosne i Hercegovine, kao
15 jugoslovensku i svetsku javnost, o uzrocima i razlozima zbog kojih su se srpski
16 poslanici u Skupštini Bosne i Hercegovine odlučili na konstituisanje Skupštine
17 srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, o pravu od koga u tome polaze u smislu i
18 zadacima ove Skupštine."

19 Gospodine Krajišnik, da stavimo ovo u kontekst. Čuli smo puno toga u
20 vezi ovoga, i ja neću sada s Vama detaljnije ulaziti ovu temu. Ovo je bilo nekih
21 devet dana nakon što je izbila kriza u Skupštini Bosne i Hercegovine, kada su
22 srpski poslanici napustili sednicu, zar ne?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: Dalje kažete: "Osnovni uzrok leži u ozbiljnom pokušaju narušavanja
3 nacionalnog suvereniteta srpskog naroda u Bosni i Hercegovini i njegovog
4 ustavno-pravnog položaja u Jugoslaviji, a time i ugrožavanja opstanka na
5 teritorijama u Bosni i Hercegovini na kojima živi od pamtiveka."

6 Gospodine Krajišnik, kada kažete da to ugrožava njihov opstanak na
7 teritorijama u Bosni i Hercegovini, da li to doslovce mislite? Da li zaista
8 mislite na njihov opstanak i dalji život na tim teritorijama?

9 O: Ne bi se to moglo bukvalno shvatiti. Znači, nije doslovice /sic/, to
10 je pežorativno. Mogu i da objasnim, ako je potrebno.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ono što smo čuli na engleskom
12 je "pežorativno".

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Na osnovu onoga što bih ja mogao da
14 kažem, kada poredim sa drugim jezicima, time se hoće reći da su stvari delovale
15 gore nego što su zapravo bile. "Pežorativno" je na latinskom, znači "mnogo
16 gore", koliko se ja sećam.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, ja to mogu da kažem i da potvrdim na
18 osnovu vlastitog znanja.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne znam da li se na engleskom...

20 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja to pitam zato što se u
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 engleskom to nekada kaže kada nekog hoćete da uvredite, tako da mi zaista u
2 engleskom nije bilo upotrebljeno na ispravni način. Vidim da gospodin Harmon
3 klima glavom. I ponekad ne govorimo apsolutno isti engleski s obe strane
4 Atlantika, ali vidim da se ovde slažemo.

5 P: Gospodine Krajišnik, Vi to niste doslovce rekli, već ste na izvestan
6 način to rekli figurativno. Šta ste zapravo hteli time da kažete?

7 O: Kad sam rek... kad sam rekao ovu rečenicu, onda sam mislio, srpski
8 narod je bio konstitutivni /sic/ narod u Bosni Hercegovini, tri ravnopravna
9 naroda. Ako bi postala Bosna i Hercegovina unitarna, i ako b... ako bi prihvatili,
10 znači, da ne bude konstitutivni narod, onda bi faktički bio manjina i došao bi
11 njegov o...opstanak u pitanje, jer kao narod imate pravo, a manjina imate neka
12 manja prava.

13 A kad sam rekô "pežorativno", nisam mislio doslovice da - to se u našem
14 jeziku kaže - da će nestat', da će ga neko pobit', istjerat', ili ne znam šta,
15 nego će jednostavno... neće biti narod... možda će koji seliti, neko će biti sada
16 u...ugrožen s... zbog svojih nacionalnog interesa, odricat' se svojih prava, i tako
17 dalje. To je suština te moje riječi, koja vjerovatno u vašem jeziku znači
18 drugačije.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Hvala, gospodine Krajišnik.

2 Nešto dalje, ali naravno neću sada čitati cijeli taj tekst...

3 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, poneki put kada to ne budem
4 radio, a to radi uštede na vremenu, ipak ću zamoliti Vijeće da uzme u obzir koji
5 je to paragraf, dakle gdje govori gospodin Krajišnik, umjesto da ja to onda
6 čitam. Da li je to u redu?

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Onda idemo dalje. To je, na engleskom, na
9 strani 8.

10 P: A to je otprilike tri ili četiri pasusa dalje. I počinje sa tekstom,
11 otprilike: "U ovom trenutku nema potrebe da se duže zadržavamo na ustavnim
12 amandmanima..."

13 PREVODILAC: To je na stranici označeno sa zadnja tri broja - 802.

14 G. STEWART: [simultani prevod]

15 P: "U ovom trenutku nema potrebe da se duže zadržavamo na ustavnim
16 amandmanima, koje je donijela bivša Skupština u dosluhu sa našim partnerima u
17 vlasti pri kraju mandata. Jednim od tih amandmana je neotuđivi suverenitet
18 naroda prenesen na republiku, što je u suprotnosti sa saveznim Ustavom."

19 Što ste konkretno imali na umu tu, gospodine Krajišnik, kada ste
20 govorili o prenošenju sa naroda na republiku?

21 O: U Ustavu Bosne i Hercegovine - to možete vidjeti, imamo ga ovdje kao
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dokazni materijal Tužilaštva - stoji da je suverenitet na nivou naroda:
2 Muslimana, Hrvata i Srba. A amandmanima koji su u posljednji momenat
3 izmijenjeni, taj suverenitet je podijeljen, pa je na nivou republike, ali je
4 djelimično i na narodima. Tako da je pogoršano stanje prava naroda, ne samo
5 Srba, nego i sva tra... tri naroda, i ono osnovno pravo na opredelenje naroda je
6 na neki način došlo... postalo - ajd' da kažem tako - diskutabilno.

7 Znači, to je urađeno u pred-višestranačkim izborima, u posljednji
8 momenat, od bivše Skupštine Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

9 P: U sljedećem paragrafu nastavljate...

10 G. STEWART: [simultani prevod] Ja, časni Sude, nemam namjeru nastaviti
11 čitati, naravno, sve, ali Vas pozivam da uzmete na znanje da je to dio onoga što
12 je govorio gospodin Krajišnik.

13 P: A zatim, u paragrafu koji je na sredini 9. strane, na engleskom, Vi
14 počinjete sa tekstom: " Uz sve ovo..."

15 Da li ste to pronašli, gospodine?

16 O: Da.

17 P: "Uz sve ovo, u sadašnjoj strukturi Skupštine Bosne i Hercegovine nema
18 ustavno-pravne institucije koja bi štitila svaki od tri konstitutivna naroda
19 Bosne i Hercegovine od preglasavanja. Istina u bitnim pravima nacionalnih
20 kolektiviteta, jednim amandmanom na Ustav Bosne i Hercegovine iz 1990., uveden
21 je Savjet za nacionalnu ravnopravnost u kome bi trebalo da se o tim pitanjima
22 odlučuje konsenzusom. Savjet ni do danas nije konstituisan. Iako je nacrt zakona

23

24

25

26

27

28

29

30

1 o Savjetu prije više mjeseci ušao u Skupštinu, u proceduru, zakon još nije
2 donesen naprosto zbog toga što se koalicija SDA i HDZ protivi njegovim ustavno
3 predodređenim ovlaštenjima."

4 Gospodine Krajišnik, ne želim da sada ulazimo u tehnička pitanja i
5 ustavna pitanja ovog što je tu rečeno. Međutim, ipak bih Vas želio zamoliti da
6 mi potvrdite, ako možete? Naime, to pitanje Savjeta za nacionalnu ravnopravnost
7 je bilo nešto što je bilo stalno sporno pitanje između Srba u Skupštini s jedne
8 strane i Muslimana i Hrvata, sa druge? Da li je tako?

9 O: S...stalno je bio predmet rasprave između nas. Znači, o...odgovor je -
10 da.

11 P: Zatim, molim Vas da pronađete sada gdje je ona brojka 3 na margini.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, to je na 11. stranici u
13 verziji na engleskom.

14 P: Jeste li pronašli, gospodine Krajišnik? Nekoliko redaka iznad tog
15 broja 3, počinje jedna rečenica: "Na primjer, republički MUP", u kojoj se nalazi
16 zapravo taj tekst.

17 Da li ste pronašli tu rečenicu?

18 O: Samo momenat.

19 P: U istoj rečenici se spominju i koalicija SDA-HDZ. To je malo ispod
20 broja 3. Trebalo bi biti tri ili četiri retka ispod broja 3 na margini.

21 O: Ja stvarno ne mogu da nađem "srpski MUP" gdje piše, i gdje piše

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 "MUP". Ja ovde na... našao sam SDA, zastupnik HDZ-a, izvršen je...

2 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude... Ne znam što se sada zbiva,
3 časni Sude. Mi bismo mogli uz pomoć možda identificirati o kojoj je to rečenici
4 riječ. Nije uobičajeno da je to potrebno gospodin Krajišniku, ali...

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Naravno. Izvolite.

6 SVEDOK: To je niže... niže od... od broja 3. Niže, ne više. Da, da.

7 Izvolite.

8 G. STEWART: [simultani prevod]

9 P: Ja se izvinjavam. Onda sam zamislio gdje će biti ta trojka. Poneki
10 put kod printanja dođe do takvih problema.

11 U svakom slučaju, našli ste. "Na taj način" - sada čitam - "se srpskom
12 narodu u mnogim područjima života nameću zakoni, odluke i propisi koji su kako
13 protivustavni, tako i protiv njegovih vitalnih interesa. Na primer, republički
14 MUP je u rukama koalicije SDA-HDZ, a postoje i indicije da je enormno povećanje
15 broja rezervnog sastava milicije i njegovo grozničavo tehničko opremanje i
16 naoružavanje, u službi stvaranja posebne armije u Bosni i Hercegovini."

17 Gospodine Krajišnik, Vi ovdje govorite o indicijama. Da li biste nam
18 mogli opisati kakve su to bile indicije, za šta ste u to vrijeme znali?

19 O: Ja sam uvijek obazrivo govorio i stvari koje sam znao. Nisam htio da
20 tvrdim nešto. Ali ovo je bila opštepoznata stvar, da je donesena odluka da se
21 izvrši nivelacija na nivou - kako kažu - nacionalnog sastava u opštinama, i

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 da se mobiliše veliki broj... veliki broj rezervnih policajaca. I to je... na taj
2 način je veliki broj muslimanskih policajaca i primljen, što je stvarno davalo
3 sliku da se želi naoružati MUP da bi se stvorila muslimanska vojska.

4 To je takvu sliku davalo, ali sam ja rekô "postoje indicije" jer nisam
5 želio da nešto zakivam. Ipak je to... može svako da govori na drugačiji način. Ali
6 je stvarno istina bilo da je veliki broj rezervnih policajaca bio mobilisan po
7 opštinama, i to je... uglavnom su to bili... najveći je broj bio Muslimana.

8 G. STEWART: [simultani prevod]

9 P: Dalje kažete: "Uputstvo ministra odbrane u vezi sa regrutnim
10 spiskovima, njegove naredbe da se vojni obveznici i rezervisti ne odazivaju na
11 pozive, predstavljaju flagrantne primjere kršenja saveznog i republičkog zakona,
12 i unošenja meteža u Bosnu i Hercegovinu."

13 Ko je bio, u to vrijeme, ministar obrane?

14 O: Bio je gospodin Doko, Jerko Doko.

15 P: A taj poziv o kojem se govori, to je poziv za službu u JNA?

16 O: Ovo bi trebao biti poziv Sekretarijatima narodne odbrane u opštinama
17 da se... samo ako mogu da pročitam...

18 "Uputstvo od ministra odbrane u vezi regrutni' o... spiskova." Da. To se
19 misli na... na mins... Sekretarijat narodne odbrane kod koga su bili spiskovi, koji
20 su vršili regrutaciju u ime Jugoslovenske narodne armije. Ja mislim da je tako,
21 evo kol'ko mogu da pročitam ovde. A to je za...zahtjev je bio od vojske da

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 uzme te spiskove da bi mogli izvršiti regrutaciju, jer opštine nisu željele da
2 vrše regrutaciju po uputstvu gospodina ministra odbrane. Nisu željeli da i... vrše
3 svoju obavezu, koja je po saveznom zakonu bila predviđena.

4 P: Sada možete, otprilike, jedno desetak stranica okrenuti, gospodine
5 Krajišnik.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, u verziji na engleskom, to će
7 biti na stranici 25.

8 P: Ono što tražimo, gospodine Krajišnik, je broj 4, a to bi trebalo
9 /?biti/ blizu jednog dijela gdje se govorio o "odluci srpskog naroda da ostane u
10 zajedničkoj državi Jugoslaviji".

11 O: Ja sam našao broj če... 4, i...

12 P: Da. Da li blizu toga vidite naslov: "Odluku o ostajanju srpskog
13 naroda BiH u zajedničkoj državi Jugoslaviji"?

14 PREVODILAC: To je, gospodine Krajišnik, na strani koja završava
15 brojevima 4815.

16 SVEDOK: Ovo je 4, ali...

17 PREVODILAC: Ima još jedan broj 4.

18 SVEDOK: A ima još jedan broj 4. Onda... onda je /nerazgovetno/.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Hvala na tome.

20 P: To je na strani 21.

21 O: 21? Baš sam htio da pohvalim dobru organizaciju, ali evo izgleda nije
22 dobro.

23 P: Gospodine Krajišnik, ja bih bio veoma zahvalan na takvoj pohvali.

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sigurno će se javiti prilika da ih
25 pohvalite.

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: Hoćete Vi sada malo da vidite kod njih gdje je to? E, našao sam.
2 To je bez broja. Ali to je prije n...nove četvrtice. Evo, odluka o ostajanju...
3 Izvol'te.

4 G. STEWART: [simultani prevod]

5 P: Sada smo pronašli gdje je bila greška. Sad ćemo dalje to, za ubuduće
6 barem, riješiti.

7 U svakom slučaju, sada ste našli mjesto i vidite gdje piše "Odluka o
8 ostajanju srpskog naroda BiH u zajedničkoj državi Jugoslaviji", je li tako?

9 O: /nečujno/

10 P: U redu. Onda da razjasnimo, a to se jasno vidi u obadvije verzije. Tu
11 je bila jedna točka dnevnog reda - to Vi sami kažete u svojstvu predsjedavajućeg
12 na sjednici, nekoliko redaka prije - gospodin Zekić to iznosi: "I na osnovu
13 prava na samoopredjeljenje", stoji tamo, "a u cilju pune i trajne zaštite prava
14 i interesa srpskog naroda, srpski narod u Bosni i Hercegovini utvrđuje da srpski
15 narod u BiH ostaje u zajedničkoj državi Jugoslaviji, sa Srbijom, Crnom Gorom,
16 SAO Krajinom, SAO Slavonijom, Baranjom i zapadnim Sremom, te drugima koji se za
17 taj opstanak izjasni."

18 Zapravo se tu radi o srpskim autonomnim oblastima.

19 Pod II: "Ova odluka stupa na snagu kada je srpski narod BiH potvrdi na
20 plebiscitu."

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I pod III, da će biti objavljena u *Javnosti*. Na dnu 25. stranice na
2 engleskom, Vi kažete: "Iako je očito da ne treba ni diskusija ni glasanje, ali
3 to moramo provesti."

4 "Ima li ko da se javlja za diskusiju?"

5 "Koliko vidim, nema."

6 Vidim da se, uglavnom, ta odluka donosi i ide aplauz.

7 U tom trenutku, gospodine Krajišnik, odluka da se ostane u zajedničkoj
8 državi Jugoslaviji, zajedno sa Srbijom, Crnom Gorom, i srpskim autonomnim
9 oblastima, to je nešto što je... Pretpostavljamo da, u to vrijeme, Slovenija i
10 Hrvatska više ne vide svoju budućnost u Jugoslaviji, da su oni tada već se bili
11 odvojili?

12 O: Nisu se bili odvojili, ali su tačno jasno izrazili svoj stav, da žele
13 da izađu iz Jugoslavije. A ja mogu da obrazložim ovu odluku, zbog čega je
14 ovakva, ako je potrebno?

15 P: Vi čini se da ste potvrdili, još ja samo hoću da drugačije to kažemo.
16 Dakle, namjera je bila jasna Slovenije i Hrvatske, a ono što ja kažem je da su
17 bosanski Srbi jasno vidjeli da će se to dogoditi. Vidim da klimate glavom, ali
18 morate reći.

19 O: Ja... ja klimam glavom, ali ću reći sad... jer čekam dok Vi kažete, da bi
20 mogli prevodioci da prevedu. Da. Znači, jasno je potpuno bilo nama i cijelom
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 auditorijumu, poslije svih razgovora predsjednika i ostalih, da Hrvatska i
2 Slovenija su ozbiljno u namjeri da se izdvoje iz Jugoslavije. I bilo bi anahrono
3 sada reći "hoćemo da živimo sa Slovenijom i Hrvatskom", ako znamo da im samo
4 treba da proglaše - čak su i Ustav donijeli - kao samostalna država. Mislim da
5 je i jedna i druga republika to uradila.

6 P: Gospodine Krajišnik, nije bilo ni neophodno da se zapravo toliko
7 detaljno bavimo time, ali u svakom slučaju trebalo mi je da potvrdite da je to
8 bilo nešto što je bilo sasvim jasno. Idemo sada dalje. Vi ste se spremali,
9 naime, da mi tu objasnite zbog čega su bosanski Srbi u toj fazi usvojili baš ovu
10 odluku.

11 O: Da. Naime, u raspravi od 10. do 14. oktobra, poslanici srpski su
12 govorili da je stav cijelog srpskog naroda iz Bosne da želi da ostane u
13 Jugoslaviji. Čak i preoblikovanoj Jugoslaviji. Ne želimo da izgubimo državu. I
14 onda je imputirano, što na toj skupštini, što u javnosti: Nemate vi mandat, jer
15 ima veliki broj Srba koji se javljaju i žele da samostalnu Bosnu prihvate. I
16 onda smo mi, pošto je se to desilo, rekli: Evo, sad ćemo donijet' tu odluku, ali
17 neće biti važna... samo će biti važna ako se to potvrdi na plebiscitu srpskog
18 naroda."

19 To je razlog zbog čega smo donijeli ovakvu odluku. Zašto smo uvrstili
20 samo, pored republike... pored Srba iz Bosne, zapravo Bosnu i druge, zato što je
21 već artikulisana bila volja tih srpskih pok... dijelova koji će pripast' posle
22 vens... Vanceovim planom kao zaštićene zone, da oni žele da ostanu u Jugoslaviji.
23 Makedonija je bila na neki način još neutralna i nismo mogli nju da uključimo.
24 Mi smo samo još dodali one koji su prije nas rekli da žele da ostane u
25 Jugoslaviji, i pridružili se toj volji. Normalno, ako naš narod na plebiscitu
26 kaže: To je u redu.

27
28
29
30

1 P: Malo dalje, ja mislim da bi vrlo brzo trebala pisati brojka 5 na
2 margini. Pored broja 5, a to je na engleskom na strani 27, tu ima jedan naslov
3 gdje se govori o odluci o davanju ovlaštenja...

4 O: Da.

5 P: Dakle, sve je to pod naslovom "Odluka o davanju ovlaštenja za
6 predstavljanje srpskog naroda Bosne i Hercegovine", i onda se to ponavlja pod
7 brojem 1.

8 U broju 2 stoji: "Za predstavljanje i zaštitu interesa srpskog naroda u
9 BiH, u smislu točke 1 ove odluke, ovlašćuje se: Nikola Koljević, za učešće u
10 radu mirovne konferencije o Jugoslaviji u Hagu."

11 Profesor Koljević je u to vrijeme još uvijek bio član Predsjedništva
12 Bosne i Hercegovine, zar ne?

13 O: Da.

14 P: Ta mirovna konferencija - one su mijenjale i lokaciju i ime - ali
15 praktično gledano radi se o konferenciji koja je bila vođena pod rukovodstvom
16 ili pod ravnanjem lorda Carringtona. Da li sam u pravu?

17 O: Da. Mi smo je nazivali Haška konferencija, a posle je bila i
18 Londonska. Ali Haška konferencija - pod rukovodstvom gospodina lorda
19 Carringtona.

20 P: "Biljana Plavšić, za kontakte sa predstavnicima drugih država,
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 međunarodnih organizacija i institucija."

2 To "međunarodne organizacije i institucije", to pokriva cijelo jedno
3 brdo stvari, gospodine Krajišnik, ali u svakom slučaju, koje su glavne,
4 najbitnije organizacije na koje se mislilo, a s kojima je gospođa Plavšić
5 trebala održavati kontakte?

6 O: Pošto je Bosna i Hercegovina bila u krizi, razne organizacije su,
7 međunarodne, dolazile u Bosnu i Hercegovinu. I mi sada a... to su konkretno...
8 vidjeli ste, bio je tu i gospodin Cyrus Vance, pa je bio gospodin Cut... ovaj...
9 Cutilheiro, pa je bio gospodin Wijnaendts, pa su bili Međunarodni crveni krst,
10 pa UNHCR, i tako dalje. Sad ja se ne mogu sjetit' svih, ali razni i ambasadori i
11 razne organizacije, i razne ličnosti su dolazili u Bosnu, i sada... u Sarajevo, i
12 mi sada ovlaštavamo gospođu Plavšić da u ime srpskog naroda, dakle ne bude Alija
13 Izetbegović, gospodin Izetbegović kao predsedavajući Predsedništva, da
14 artikuliše naše interese tim, s kime se bude razgovaralo. Svi koji su dolazili,
15 znači u... u Sarajevo, u Bosnu i Hercegovinu.

16 P: Da li je tačno da gospođa Plavšić, iako je bila kontakt osoba za
17 međunarodne organizacije, da ona nije igrala značajniju ulogu u mirovnim
18 pregovorima?

19 O: A... tačno. Tačno je.

20 P: Zatim, možemo vidjeti, nekoliko redaka niže da je gospodin Milutin
21 Najdanović, da je on osoba koja je zadužena za Skupštinu SFRJ; doktor Karadžić
22 za Predsjedništvo te republike - Vi ga onda ovdje hvalite; i gospodin Simović će
23 biti zadužen za Savezno izvršno vijeće. Da, za doktora Karadžića smo već čuli.
24 Da li je gospodin Najdanović bio na nekoj funkciji u sklopu SDS-a u to vrijeme?

25 O: Gospodin Milutin Naj... pokojni Milutin Najdanović je bio poslanik iz
26 Bosne i Hercegovine u Saveznoj skupštini. Znači, iz Bosne i Hercegovine smo
27 imali kandidate u S...Saveznoj skupštini i on je bio poslanik, i onda smo ga mi

28
29
30

1 imenovali. Imali smo čet'ri ka... a... k... a... Srbina u Saveznoj skupštini, a... e... iz
2 bosanskohercegovačke Skupštine, i mi s... i on je ovde predložen da pra... da
3 predstavlja Skupštinu ili republi... zapravo Skupštinu ili Republiku Srpsku... ovdje
4 je skupštinu, pardon, u Saveznoj skupštini.

5 P: Međutim, ovdje se on imenuje da zastupa interese bosanskih Srba u
6 Saveznoj skupštini, je li tako?

7 O: Tako je.

8 P: Gospodin Simović, on je također bio poslanik Skupštine Bosne i
9 Hercegovine, zar ne?

10 O: Gospodin Simović je bio potpredsjednik Vlade Bosne i Hercegovine i
11 ujedno predsjednik ministarskog savjeta. Zbog toga je dobio ovu funkciju da
12 predstavlja bosanske Srbe, znači Srbe iz Bosne, d... i... daj... ide... a... da ima... da
13 uspostavi vezu sa Saveznim izvršnim vijećem, znači sa Vladom Jugoslavije.

14 P: Zamoliću da pronađete brojku 6 na margini. U verziji na engleskom to
15 je na vrhu strane 31.

16 O: Pronašao sam.

17 P: Gospodin Čančar, Petko Čančar je taj koji treba prezentirati ovu
18 točku dnevnog reda, koja se tiče zakazivanja organizacije predloženog
19 plebiscita. Pod 2, se kaže: "Na plebiscitu će se srpski narod izjasniti na
20 pitanje: 'Da li ste saglasni sa odlukom Skupštine srpskog naroda u Bosni i
21 Hercegovini, od 24. oktobra 1991. godine, da srpski narod ostane,'" - to je sad
22 onda isto kao što smo već ranije vidjeli da se spominju - "'Srbija, Crna Gora,
23 SAO Krajina, SAO Slavonija, Baranja i zapadni Srem, te drugi koji se za taj
24 ostanak izjasne?'. "

25 Zatim je tu datum 10. novembra 1991., a to se i dogodilo, zar ne,

26

27

28

29

30

1 u stvari dva dana, 9. i 10.?

2 O: Da.

3 P: Zatim, u verziji na 31 /?39/, na engleskom. To je točka 7, to jest
4 broj 7. To je možda cijelih desetak-dvanaestak stranica dalje. Oprostite što sam
5 rekao točka 7. Naime, to je broj 7 koji je na margini, a točno se nalazi pored
6 točke 8.

7 O: Pronašao sam.

8 P: Pronašli ste. Tu stoji "Pozdravna besjeda gostiju".

9 Ovo je nešto što se lako može provjeriti, ali u svakom slučaju, iz
10 jednog drugog dokumenta smo vidjeli da tu govori gospodin Brđanin, i koji kaže:
11 "Ovu tačku bez izlaganja dajem na raspolaganje vama koji se javite za riječ."

12 Rečeno je tu: "Izvolite."

13 I onda, gospodin Brđanin počinje govoriti i na sljedećoj stranici:

14 "Dalje, što se tiče plebiscita koji bi se trebao održati 9. i 10., ja bih
15 iskoristio priliku da kažem da je sutra miting u našem Drvaru, u 14.00 sati,
16 gdje će gostovati kompletna, da kažem, naša elita - od gospodina Karadžića pa
17 nadalje. A u Banja Luci", dakle, on najavljuje sada to.

18 Sada ću preskočiti nekoliko rečenica. On ovdje kaže: "Zapravo, oni koji

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 misle da Jugoslavija treba opstati će doći. Mi danas ovdje moramo jasno i glasno
2 reći da podržavamo JNA u izvršavanju njihovih ustavnih dužnosti bez prepreka, i
3 kao Srpska skupština moramo da omogućimo JNA da ona svoju ustavnu funkciju
4 obavlja.

5 "Nema niko pravo da mobilizaciju jugoslavenske, zvanične, narodne armije
6 naziva privatnom. Zato mobilizaciju, mi ovdje moramo reći, da podržavamo bez
7 rezerve. Zašto to kažem? Naš veliki vođa, da ne govorim ime, rekao je da sada
8 trenutno nije vrijeme istine, nego nažalost, oni koji su slabi misle da je
9 vrijeme sile."

10 Gospodine Krajišniku, da li biste nam Vi mogli reći ko je taj veliki
11 vođa, čije ime gospodin Brđanin nije htio izgovoriti?

12 O: Verujte da nemam pojma na koga je mislio.

13 P: Dalje kaže: "Mi želimo mir u ovoj zemlji..." U stvari, zamoliću Vas da
14 pročitate ovo, dakle, ova rečenica koja počinje riječima: "Mi želimo mir u ovoj
15 zemlji..." Zamoliću da nam to pročitate, malo dalje, naglas.

16 O: "Mi želimo mir u ovoj zemlji. Ne želimo ni s kim granice, ali oni
17 koji misli da mogu nas na silu izvesti, mi moramo biti spremni da to spriječimo.
18 Ako kaže naš narod, naj... ne daj bože za... ako z... ka... a...ako kaže naš narod, ne daj
19 bože, zatreba. Mi mislimo da neće ni trebati. Što se više naše /sic/ naroda o...

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 o...obaz... odazove, time će bi... prije biti potpisan mir. Danas se je ostvario jedan
2 san koji su meni, ovako u predistorijskoj kampanji, govo... o... prigovarali, i s
3 time bi završio. Meni su često prigovarali što kažem u šali, a i ozbiljno...

4 PREVODILAC: Prevodioci Vam mole da malo sporije čitate. Hvala.

5 SVEDOK: Da.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molimo Vas da se vratite jednu rečenicu
7 unazad, i da ponovite. Možda je to greška koju svi pravimo, a to je da kada
8 zapravo čitamo onda govorimo nešto brže. Molim Vas da se vratite malo unazad i
9 ponovo pročitate.

10 SVEDOK: Izvinjavam se. Il... i Sudskom vijeću i prevodiocima.

11 "Danas se je ostvario jedan san, koji su meni, ovako u predizbornoj
12 kampanji, prigovarali i s time bi' završio. Meni su često prigovarali što kažem
13 u šali, a i u ozbiljno sam mislio da je Krajina zapadna Srbija. Ja sam to ovako
14 objasnio: Nije moguće da ljudi ne znaju toliko geografije da se mi nalazimo na
15 zapadu i zato moramo obećati da ćemo zapadne grance... granice postaviti onako
16 kako to odgovara srpskom narodu, ali ne na uštrb bilo kog drugog naroda.

17 "Toliko. Hvala l...lijepo.

18 "Nek' nam je na sreć... sa srećom."

19 Ovde ima gramatičkih grešaka, pa malo je bilo teško proč... pročitati.

20 G. STEWART: [simultani prevod]

21 P: Hvala, gospodine Krajišnik.

22 Da li je gospodin Brđanin imao bilo kakvu centralnu ulogu u SDS-u, u to
23 vreme?

24 O: Osim poslanika, nije imao nikakvu ulogu u Skupštini, a m...mislim da
25 n...ni u SDS-u nije bio u ni u kakvoj strukturi. Tol'ko, kol'ko se ja sjećam.

26

27

28

29

30

1 U...glavnom, nije bio važna figura, da kažem, sigurno.

2 P: A ko je bio - neću reći sledeći govornik, jer ste to Vi, Momčilo
3 Krajišnik - nego ko je sledeća osoba koja je uzela reč, Stanko Cvijan? Da li
4 vidite? To je tri-četiri reda dalje. Onda je, dakle uzeo reč gospodin Stanko
5 Cvijan. Ko je on?

6 O: U Vladi Srbije postojalo je Ministarstvo za Srbe van Srbije, i on je
7 bio ministar Ministarstva za Srbe van Srbije. I došao je kao gost na našu
8 skupštinu.

9 P: Zatim, nešto dalje, neću sada više govoriti o tački 8. Već molim da
10 tri-četiri stranice dalje... zapravo nema broj u margini, ali da li vidite da se
11 pominje ime Dragan Kalinić? To je prvi put da on uzima reč, Dragan Kalinić. Da
12 li vidite, gospodine Krajišnik?

13 Ko je bio gospodin Kalinić?

14 O: Gospodin Kalinić je bio poslanik u Skupštini Bosne i Hercegovine
15 ispred e... reformskih... S...Stranke reformskih snaga, na čelu koje je u Bosni i
16 Hercegovini bio gospodin Nenad Kecmanović. I pridružio se Srpskoj skupštini jer
17 je bio po nacionalnosti Srbin i ovdje je diskutovao kao a... znači, poslanik koji
18 je r...ravnopravni član Skupštine, srpske... mislim S...Skupštine srpskog naroda u
19 Bosni i Hercegovini.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, molim da se ipak uzme u obzir
2 prvih dvadesetak redova.

3 P: I da onda što bi trebalo biti kod broja 9 u margini Vašeg primerka,
4 gospodine Krajišnik.

5 G. STEWART: [simultani prevod] A to je na 48. stranici engleske verzije,
6 časni Sude.

7 P: Negde četiri reda dalje, na 48. stranici, pominje se HDZ i SDA, i
8 kaže se: "Ovim činom je obrazovana Skupština."

9 /prevod engleskog transkripta: "Da li vidite tu rečenicu, gospodine
10 Krajišnik?"/

11 O: Da.

12 P: I kaže: "Time će se osnovati Skupština koja će zastupati interese
13 srpskog naroda u Bosni i Hercegovini. Danas ulazimo u jednu novu političku
14 realnost Bosne i Hercegovine, što nismo mogli da uradimo kroz Savet za
15 nacionalnu jednakost i Veće naroda o čijem obrazovanju nismo mogli da se
16 dogovorimo. Muslimanski i hrvatski narod imaju da naprave sledeći korak, ono što
17 njihovim interesima najviše odgovara. I nijedan srpski glas niti treba, niti ima
18 pravo biti protiv toga."

19 Gospodine Krajišnik, kada je gospodin Kalinić govorio o tome da su na
20 potezu muslimanski i hrvatski narod, da li je Vaše mišljenje bilo da je sledeći
21 potez na Muslimanima i Hrvatima?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa, ja bi' h... objasnio ovo na ovaj način. On je mislio: Mi smo
2 izabrali ovaj put da zaštitimo svoje interese, jer nist... nismo napravili - ajd'
3 da kažem - nismo napravili ili niste vi dozvolili, al' nismo napravili Savjet za
4 nacionalnu ravnopravnost. Nismo napra... napravili Vijeće naroda, gdje bi se
5 štitili nacionalni interesi. Evo, mi smo ovo uradili za zaštitu naših interesa,
6 a na vama je potez kako ćete vi se opredijeliti i napraviti autonomno neko
7 tijelo koje bi štitilo vaše interese. Normalno, to nije dobro. Bolje je kada se
8 svi dogovorimo, al' ako dogovora nema onda je on rekao: Evo, mi smo ovako
9 uradili, sad vi uradite... vi ste na potezu kako ćete vi riješiti svoje probleme,
10 jer doći će nekad u pitanje i vaši interesi koje treba štititi u
11 bosanskohercegovačkoj skupštini. I ja vas... ja se izvinjavam, skupština je imala
12 samo zadatak da zasjeda i raspravlja, u tom momentu, o vitalnim interesima
13 srpskog naroda.

14 Ima ovde odluka, koji su preskočili, da svi funkcioneri a... iz srpskog
15 naroda, iz SDS-a, a i drugi, ostaju na svojim funkcijama u bosanskohercegovačkoj
16 vlasti. Niko se nije povukao, niti da raspravlja o nekim drugim stvarima mimo
17 vitalnih interesa, nacionalnih.

18 P: Kada gospodin Kalinić kaže "ako oni naprave sličan potez", da li ste
19 razumeli šta je time hteo reći?

20 O: Pa, ovo je pozitivan pristup gospodina Kalinića. On je rekao: "Ako
21 oni naprave sličan potez, pa naprave nekakvo svoje Vijeće naroda ili svoj... svoju
22 neku skupštinu da zastupa njihove interese, mi to treba da poštujemo." Jer u
23 svakom slučaju, nemamo pravo ono što mi uradimo da prigovaramo drugima "zašto
24 ste vi uradili?" - i da se tome protivimo. Nema ekskluzivnog prava jednog naroda
25 na nešto, nego imaju i sva tri naroda jednaka prava, kad su ovakve osjetljive
26 stvari u pitanju.

27

28

29

30

1 P: Zatim neposredno nakon toga imamo broj 10 u margini, kod Vas, i
2 gospodin Koljević govori.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, neću se zadržati duže na
4 ovome, ali već smo dovoljno čuli o tome šta je rekao profesor Koljević, pa Vas
5 molim da imate to na umu. I u ovom konkretnom slučaju, ovde je više govorio kao
6 Platon, a ne kao Shakespeare.

7 P: I zatim u margini 11, on kaže: "Na svim rodoljubima koji ne pristaju
8 da Jugoslavija postane takva igračka..."

9 Da li vidite gdje je to, gospodine Krajišnik? To je pri vrhu 53.
10 stranice, verzije na engleskom. To je jedan novi paragraf, poduži paragraf.
11 Kaže: "Na svim rodoljubima koji ne pristaju da Jugoslavija postane takva
12 igračka."

13 O: Ako možete da pročitate, ja ću komentarisati. Ne moram ni čak ja ni
14 to da... da vidim. Ja ću komentarisat', jer ne mogu da nađem to. Trebalo bi da
15 nađem "Jugoslavija", ali nema ovde. Ne v... ne... ne mogu da se snađem. O...ovo... možda
16 je...

17 P: Gospodine Krajišnik, možda vidite brojku 500.000, negde u sredini
18 stranice. Možda ćete primetiti da se to vidi negde u sredini.

19 PREVODILAC: Prevodioci napominju - To je broj 12/1 BP, u desnom gornjem
20 uglu.

21 SVEDOK: Znači kasnije. Momenat, molim Vas.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, da kažem, čini mi se da je
2 ovo indirektni pritisak na sve nas. Činjenica da je počeo jedan predmet sa
3 velikim brojem timova Odbrane, tako da moram reći da se stvari ne odvijaju tako
4 lako kao što su se inače odvijale. Dakle, nastaviću.

5 P: Vi ste me pozvali da pročitam.

6 "Na svim rodoljubima koji ne pristaju da Jugoslavija postane takva
7 igračka, danas je čas da se iz povlačenja, iz odbrane onog što nestaje, da
8 pređemo u konstruktivnu akciju stvaranja nove Jugoslavije. I ja ovu Skupštinu
9 doživljam pre svega kao i one političke poteze koje smo ovih dana poduzimali,
10 juče u Predsedništvu Jugoslavije na konsultacijama kao promenu, jedan
11 kopernikanski obrt, da zaustavimo taj negativni trend raspadanja, da krenemo u
12 stvaranje nove Jugoslavije koja nama odgovara, u kojoj će srpski narod koliko
13 može da se okupi. A oni koji vam govore da su Srbi manijaci koji hoće da svaki
14 živi Srbin živi u jednoj zemlji, njih ću podsetiti da će samo u Hrvatskoj, u
15 Zagrebu i u drugim mestima ostati, i kada sastavimo ovu zemlju, oko 500.000
16 Srba.

17 "Dakle, da naš cilj mi ostvarujemo u našim mogućnostima, vodeći računa
18 da nešto i drugima ostane. Naime, da oni ne budu obespravljeni, i niko nema
19 prava da takav cilj srpskog naroda, da karikira. Naravno, naša vrata su otvorena
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 drugima. I ako mogu da citiram svoju vernu sapatnicu i saputnicu u
2 Predsedništvu, Biljanu Plavšić: 'Divno je živeti sa Srbima, ali s njima je,
3 bogami, teško ratovati.

4 "Usvojio sam tu njenu misao."

5 Gospodine Krajišnik, da li lako možete stati iza reči ovoga što je rekao
6 profesor Koljević?

7 O: Pa, gospon... gospodin... pokojni gospodin, ovaj... Nikola Koljević je
8 bio m... pjesnička duša. I on je tako divno znao govoriti, a ovo je bilo vrijeme...
9 momenat gdje je... gdje su emocije u prvom planu. On... on... on je, jednostavno, ovde
10 citirao gospođu Plavšić, koja je bila mnogo radikalnija. Govorim o ovom
11 poslednjem, ovaj... d...dijelu koje je rekao.

12 Ali što se tiče njegove vizije Jugoslavije, kad je o...pominjao, ovdje je
13 namjerno rekao, ovaj... a... implicitno, da ne treba n...n ne prihvata on da nam se
14 neko imputira tu neku veliku Srbiju, da mi sad želimo uzimat' nekakve dijelove
15 g... a... koji ne pripadaju Srbima, i tako dalje. On je govorio... Naime g...gospodo
16 sudije, u tom momentu mi smo bili u jednoj zabludi. Mi smo bi... mi smo vjerovali
17 da će da s... da se neće formirati nova Jugoslavija, ova Crne Gore i Srbije, nego
18 da nas ni... neće neko ostaviti, da je naše pravo da ostanemo u Jugoslaviji jače,
19 nego onoga ko se izdvaja. Zamalo smo b... iza toga, razočarani, vidjeli podjela
20 /sic/ se Jugoslavija, i mi jednostavno ostajemo.

21 Mislim, u ovom momentu, gospodin Koljević je rekao: Svi mi koji hoćemo
22 da za... zadržimo Jugoslaviju, mi hoćemo da ostanemo u preoblikovanoj Jugoslaviji,
23 i otvorena su vrata za sve one koji žele da ostane u toj državi, koja je
24 međunarodno priznati subjekt. A ovaj zadnji momenat, gdje je uporedio sa
25 gospođom Plavšić, ovo je malo, ovako, šlag na tortu, ali a... stvarno on nije

26

27

28

29

30

1 ništa mislio ružno time - rekô: Teško je ratovat' sa Srbima. I nije to nikakva
2 ratoborna izjava. Pogotovo od njega to nikad ne bi a... došlo. I kad bi došlo, to
3 ne bi on mislio tako.

4 Trudim se da govorim lagano, a m...možda m... ako t...t s... a... prevodioci
5 m...misle da g...govorim brzo, ja ću stvarno o... da smanjim jer bi želio da pre... mo...
6 lakše im... da im olakšam posao.

7 P: Gospodine Krajišnik, oni nam to obično i kažu.

8 Prevodioci prihvataju Vašu ponudu.

9 Časni Sude, imamo jedan mali lingvistički problem. Vidim da ste možda
10 Vi, sa smeškom, primetili da pokušavam da osvežim svoja sećanja iz latinskog.

11 Ali ovde kada se kaže "saputnik", u engleskom to ima izvesnu konotaciju
12 komunizma.

13 P: Želeo bih da ovo razjasnimo. Možda bi prevodioci mogli da nam
14 pomognu. Ono što, u engleskom, imamo kao "saputnik"; to nema nikakve konotacije
15 da se radi o komunizmu, zar ne?

16 O: Ne. Možda ću... možda ću najbolje ja to objasniti.

17 U nas postoji "sapatnik" i "saputnik". "Saputnik" je onaj s kime

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 putujete, a "sapatnik" je kad ste na nekom mjestu - a oni su bili skupa članovi
2 Predsedništva - i tu se skupa patite. Znači, teko vam je. Znači, i ona... i ona
3 kaže: Ovo je moj "sapatnik", ili skupa se mi borimo sada u Predsjedništvu, u ime
4 srpskog naroda, gdje smo u manjini.

5 Znači, dve reči su tol'ko bliske, a mnogo različito tumačenje na srpskom
6 jeziku imaju. I to prevodioci svi znaju. Ja mislim da je ovde "sapatnik", a
7 nisam pročitao dobro... ovo je ipak i "sapatnik" i "saputnik", znači i jedno i
8 drugo.

9 P: Da, gospodine Krajišnik. Time smo rešili to pitanje.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, da li je ovo odgovarajući
11 momenat za pauzu?

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jeste, gospodine Stewart. Pre nego što
13 napravimo pauzu od 25 minuta, dakle nastavićemo sa radom u 16.15h.

14 Gospodine Krajišnik, pasus na koji Vam je skrenuo pažnju gospodin
15 Stewart je na stranici koja ima oznaku 12/2, odnosno ERN broj, posljednje tri
16 brojke su 837, kako biste to mogli da pratite.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Napravićemo pauzu do 16.15h.

19 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

20 ... Početak pauze u 15.50h

21 ... Sednica nastavljena u 16.20h

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

2 Izvolite sestti.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, izvolite, nastavite.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Da li želite...

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Još uvek dugujem gospodinu

6 Krajišniku.

7 Gospodin Krajišnik je zatražio da razgovara sa braniocem na temu
8 izveštaja u medijima o Vašem iskazu. Smatrali ste da su to nepravični izveštaji,
9 pa da vidite da li to da lično kažete ili posredstvom gospodina Stewarta. To je
10 ono što Vam Pretresno veće dozvoljava da o tome razgovarate sa gospodinom
11 Stewartom tokom sledeće pauze i pretpostavljamo da će 15 minuta biti dovoljno.
12 Dakle, tokom sledeće pauze moći ćete s njime da o tome porazgovarate. Možete o
13 tome da razgovarate sa braniocem, ali ne možete o tome da razgovarate sa drugim
14 članovima tima. Pretpostavljam da hoćete o tome da razgovarate samo sa
15 gospodinom Stewartom ili sa gospodinom Stewartom i gospodinom Josseom. Dakle, to
16 je jedino ograničenje. Ako je tu i gospodin Sladojević u prisustvu gospodina
17 Stewarta, onda nema problema.

18 Dakle, to nije opšta dozvola za bilo koga ko je u Vašem timu, već samo
19 na Vaš glavni tim, da tako kažem.

20 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Hvala, časni Sude.

21 P: Gospodine Krajišnik, broj 12 u margini bi trebao da bude neposredno
22 odmah nakon broja 11.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] To je na 53. stranici verzije na
2 engleskom. I zamoljen sam da sporije govorim, pa ćete primetiti da se zaista
3 trudim.

4 P: Paragraf počinje rečima: "Kada zakoni zakažu, mi ne smemo podleći
5 bezakonju, već moramo iznova stvarati nove zakone."

6 Da li vidite taj pasus, gospodine Krajišnik?

7 O: Da.

8 P: "Ja tako shvatam stvaranje ove Srpske skupštine, koja je stvorena da
9 brani i ozakoni prirodna prava jednog naroda, a ne da obespravi bilo koga
10 drugog."

11 U tom trenutku, gospodine Krajišnik, devet-deset dana nakon krize u
12 parlamentu, ovo je prva sednica Skupštine bosanskih Srba. Da li ste već imali na
13 umu da će Skupština donositi zakone na uobičajeni način, dakle, ti zakoni će
14 postati Ustav? Da li je sve to već bilo nešto što su poslanici imali na umu, u
15 tom trenutku?

16 O: A...apsolutno ne. Skupština je imala samo jedan mandat. To je kad se
17 radi o vitalnim interesima, nacionalnim...

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imamo problem. Engleski i francuski
19 kanal se mešaju. Ne znam da li je došlo do...

20 Izvolite, nastavite.

21 G. STEWART: [simultani prevod]

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Možda biste mogli ponovo da počnete svoj odgovor, gospodine
2 Krajišnik. Imali smo jedan lingvistički *melange*.
3 O: Da. Na Vaše pitanje...
4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To se sada često dešava. Obično prve
5 tri-četiri reči su na francuskom, a onda pređe na engleski.
6 Ja sada čujem samo engleski.
7 Ali čini se da imamo tehnički problem. Pokušajmo polako ponovo da
8 počnemo i vidimo... Da li bi mogao da zamolim sudiju Hanoteaua da pažljivo prati
9 francuski kanal, i vidi da li se tu čuje možda engleski, pa ćemo onda nastaviti?
10 G. STEWART: [simultani prevod] U ovom slučaju, verovatno će Tužilaštvo
11 biti to koje će ulagati prigovor, a ne mi.
12 P: Da počnemo ponovo, gospodine Krajišnik. Ponoviću svoje pitanje, dakle
13 kraj pitanja.
14 Da li ste već imali na umu da će Skupština donositi zakone na
15 uobičajeni, konvencionalni način, dakle da će postati Ustav i zakoni, i tako
16 dalje? Da li je to ono što su poslanici, u tome trenutku, već imali na umu?
17 O: Apsolutno ne. Ja sam to i maloprije, u jednom odgovoru, rekao. Mandat
18 Skupštine je trebao biti da... znači, poslanici bi ostali u Skupštini Bosne i
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Hercegovine, a kad se radi o nacionalnim interesima, sastala bi se ova skupština
2 i riješila ta vitalna pitanja, koja nema na drugi način da se riješe. Nema
3 Saveta za nacionalnu ravnopravnost i nema Vijeća naroda. U tom momentu je to
4 tako bilo, mandat Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini. Tako se zvala
5 skupština.

6 P: A zatim, profesor Koljević u sledećem paragrafu kaže: "Dozvolite mi
7 samo još dve stvari da kažem, u stvari dve i po. O našoj prvoj odluci, o našem
8 plebiscitu, česte su priče, i juče se pričala ta priča u ovom gradu da je SDS,
9 odnosno da SDS ne predstavlja srpski narod. Onaj SDS koji je dobio 90%, preko
10 90% glasova. Postoje, možda u glavi naših bivših partnera, neki drugi Srbi sa
11 kojima oni misle da bi lakše izašli na kraj. Mi se proverava srpstva u ovom narodu
12 posle ove godine političkog rada, ne da ne bojimo, nego je priželjkujemo.
13 Plebiscit će biti pravi odgovor na sve te priče da li mi predstavljamo ili ne
14 predstavljamo /?Srbe/. To je sad na narodu da kaže."

15 Gospodine Krajišnik, u ovom trenutku, krajem oktobra 1991. godine, da li
16 ste imali bilo kakve sumnje u pogledu toga da li SDS predstavlja stavove srpskog
17 naroda u Bosni?

18 O: M...mi smo, znači SDS je čvrsto vjerovao da predstavlja interese
19 srpskog naroda. Ali je bilo diskusija od druge strane, koja je dovođila to u
20 pitanje i okrivljivala SDS: Nemate vi pravo da u ime svih Srba to govorite. I
21 ovo gospodin Koljević potvrđuje.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ako se sjećate, prije... prije ove pauze kad sam rekao, da nam se u tom
2 intermecu, od 14. do 24., kad smo vodili razne razgovore i pokušali da nađemo
3 neko rešenje, spočitavalo: Niste vi takvi, ima dosta Srba koja /sic/ nam s
4 telefonom javlja za z... samostalnu državu, i ovo što vi govorite to n... tako ne
5 misli srpski narod.

6 P: Ako pogledamo malo dalje - to je na stranici 67 na engleskom, a na
7 marginama je to broj 13 - u kopiji koju Vi imate, gospodine Krajišnik, to bi
8 trebalo biti odmah pored Vašeg imena, nakon što je riječ imao gospodin Nedić,
9 14/7.

10 O: Da. To je u mene /sic/ posljednja stranica koju ovde imam. Izvol'te,
11 našao sam.

12 P: Hvala.

13 "Dame i gospodo.

14 "Danas smo dobili Skupštinu. Skupština je dobila svoju opoziciju, a ja
15 se nadam da smo dobili zdrave predstavnike srpskog naroda, da štite srpski
16 narod, da pronose njihovu volju i da provode u ovom parlamentu.

17 "Prije nego što završim prvu sjednicu..." - onda se zahvaljujete. Možda
18 je lakše da pročitam.

19 "Prije nego što završim prvu sjednicu Skupštine srpskog naroda u Bosni i
20 Hercegovini, želim da vam se zahvalim na učešću u radu i da vas zamolim da
21 budete dostojni tumači ciljeva i zadataka ove Skupštine, da budete borci za
22 ustavnost i zakonitost, i borci za očuvanje mira u Bosni i Hercegovini, da se
23 aktivno založite za ispunjenje osnovnog cilja, ne samo srpskog nego i svih
24
25
26
27
28
29
30

1 poštenih naroda i građana, da sačuvamo zajedničku državu u kojoj će stvarno biti
2 država i to država demokratski konstituisana i koju će svi njeni građani
3 osjećati kao svojom. Država u koju će ući oni narodi koji žele da skupa žive i u
4 kojoj će se svi građani osjećati slobodno i sretno. Svim građanima Jugoslavije
5 želim da se rat prekine, da dođe mir u svaku kuću, da vinovnici rata budu
6 kažnjeni i da svaki narod u Jugoslaviji bude, zavisno od svog izbora, u onoj
7 državi za koju se njegovi pripadnici izjasne."

8 Gospodine Krajišnik, jedini rat - ne želim time reći da i to nije bilo
9 više nego što je trebalo - ali jedini rat koji se u to vrijeme vodio bio je onaj
10 u Hrvatskoj, zar ne?

11 O: Da.

12 P: Na kraju ove prve sjednice Skupštine bosanskih Srba, recite koliko Vi
13 znate, da li je među onima koji su bili prisutni, da li je vladalo zadovoljstvo
14 sjednicom i njenim ishodom, ili nezadovoljstvo. Dakle, kakav je bio opći ton
15 reakcija prisutnih?

16 O: Pa, opšti ton je da su svi bili, a... vizualno, srećni. Ali ja moram da
17 kažem radi istine, kad se ovakvo nešto stvori, onda postoji jedna unutrašnja
18 zebnja, postoji nešto... jedan mali strah, jer znamo da one druge dve strane, iako
19 nisu u pravu, su protiv toga. Znači, s...svi prisutni su bili srećni, izražavali
20 zadovoljstvo, ali a... kao kad d...d uradite nešto što vam je po volji, i što ste u
21 pravu, a to je bilo a... iznuđeno je, a nije to nešto što je, a... ajd' da kažem
22 tako, opšteprihvaćeno. Pa da završimo ovo. Svi su prisutni bili zadovoljni viz...
23 kad ih a... koji su prisutni tu, izražavaju zadovoljstvo. Ali intimno kad pričaju,
24 pomalo postoji jedna mala strepnja, jer nijedna jednostrana odluka - ovo je ipak
25 jednostrana odluka Srba - mi smo znali da to nije dobro, kao što ne volimo što
26 su oni donijeli jednostranu odluku, da nije dobro, i to samo ide dalje u
27 razilaženje. Želimo da skupa nađemo rješenje, a ne jednostranim odlukama da

28
29
30

1 rješavamo svoj problem.

2 Ako sam uspio da objasnim, i unutrašnje i vizualno stanje koje je
3 postojalo. Opšte je veselje izgledalo na Skupštini, al' kad pričamo, ljudi su
4 malo imali zebnju, to su imali mali... nelagodu, voljeli su da do toga nije došlo.
5 Bio je to iznuden potez. Eto, zbog toga je bila jedna... ta nelagoda.

6 P: Hvala, gospodine Krajišnik.

7 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da je gospodin
8 /?Mujanović/ upravo, u pravom trenutku, donio materijal. Samo trenutak, da
9 provjerimo.

[Odbrana se savetuje]

11 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja ovdje imam tri primerka u
12 verziji na B/H/S-u, koji su na uobičajeni način označeni. Dakle, jedan za
13 gospodina Krajišnika, a dvije za kabine. Časni Sude, nažalost, ono što nemamo je
14 primjerak na engleskom.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] O čemu sada govorite?

16 G. STEWART: [simultani prevod] Ja se izvinjavam. Ja sam se zapričao.
17 Nisam mislio... Počinjemo sada se baviti sljedećom sjednicom Skupštine.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je druga, dakle...

19 G. STEWART: [simultani prevod] Od 21. novembra 1991. Broj dokaznog
20 predmeta je 64A; to je dio registratora 23, pod razdjelnikom 633. Časni Sude, mi
21 smo najavili da ćemo se time baviti tokom dana ranije, zar ne?

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda ta poruka nije stigla do nas. U

23

24

25

26

27

28

29

30

1 svakom slučaju, sad imamo jedan primjerak ovdje, a i na kompjuteru imamo jedan
2 primjerak.

3 Možete nastaviti.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Ja se nadam da sam u
5 pravu, da je dovoljno da samo Vas obavijestimo unaprijed kada nešto već jeste
6 dio spisa, i da je to dovoljno.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je... da li je to 633? Ne, ne. Moja
8 greška. Ja ću već pronaći jedan primjerak.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Dokazni predmet P64A, registrator 23,
10 razdjelnik 633.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, da. Naći ću ja to.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala.

13 P: Gospodine Krajišnik, Vi sada imate ovu verziju na kojoj su na
14 marginama napisani brojevi. I zato ću Vas zamoliti da pogledate tekst kod
15 margine broj 2.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je na stranici 7 u verziji na
17 engleskom, časni Sude.

18 P: A gospodine Krajišnik, za Vas...

19 G. STEWART: [simultani prevod] Bojimo se da možda nije označeno
20 brojevima, ali ja mislim da jeste.

21 [Pretresno veće i sekretar se savetuju]

22 SVEDOK: Primerak nije. Verovatno je greškom otišao kod nekog drugog. Ali...
23 al' nem... nema s...naći ću se ja, samo Vi re... nema na marginama brojeva. Ja ovde
24 sam pokušao da...

25 PREVODILAC: To je na stranici broj 7, gospodine Krajišnik.

26 SVEDOK: Da. Stranica broj 7? Da.

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Možda bi ipak bilo bolje da to riješimo,
2 gospodine Krajišnik. Zamoliću Vas da mi vratite ovaj primjerak.

3 [Odbrana se savetuje]

4 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, djeca često kažu pas im je
5 pojeo domaću zadaću. Evo, ja mogu sad reći da je fotokopirka pojela ovaj zadnji
6 primjerak sa brojkama. Ja nisam gledao, nisam shvatio da sve tri kopije nisu
7 potpuno iste. Nisam shvatio da fotokopirka je otkinula komad teksta.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Već ćemo nekako to pronaći.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Samo da se nekako to zamijeni. Ja se
10 izvinjavam prevodiocima, gospodin Krajišnik je taj koji bi morao imati dobro
11 označenu verziju.

12 Časni Sude, vidim da ste sad dobili jednu ogromnu hrpu papira.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne brinite Vi, snaći ćemo se mi.

14 G. STEWART: [simultani prevod]

15 P: Dakle, gospodine Krajišnik, zamoliću Vas da pronađete broj 2. Broj 1
16 možete mirno zanemariti, ako je uopće napisan.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Broj 2 je na stranici 7, na engleskom.
18 Negdje prema dnu te stranice govori gospodin Krajišnik.

19 P: Gospodine Krajišnik, da li se Vaše ime nalazi na 7. stranici, pored
20 broja 2?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: /nečujno/

2 P: Hvala Vam. Vi tu kažete: "Dame i gospodo, nalazimo se, u to sam
3 uvjeren, u prelomnom vremenu za srpski narod u Bosni i Hercegovini, pa usudio
4 bih se reći i daleko dalje i daleko šire od toga, kada je u pitanju srpski narod
5 u cjelini. Te činjenice, izgleda, nismo podjednako svi svjesni, pa nam je ovo
6 što radimo sve obično i svakodnevno. Onima koji nisu svjesni svoje uloge, a i
7 djela kojeg stvaraju, ne treba im prigovarati, nego ih treba na to podsjećati.
8 Zbog toga, gospodo, i vas podsjećam. Vi ste tvorci nove istorije srpskog naroda,
9 ali ne samo srpske istorije nego istorije pripadnika svih naroda koji žive u
10 Bosni i Hercegovini i Jugoslaviji, a kojima je stalo do očuvanja države."

11 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ne želim da sada oduzimam Vam
12 vrijeme s ovim sljedećim dijelom teksta, ali želim samo skrenuti Vašu pažnju da
13 je tu govorio i dalje gospodin Krajišnik.

14 P: Nešto kasnije, otprilike jednu stranicu kasnije, možemo vidjeti na
15 margini broj 3, to je u verziji na engleskom na strani 9: "Ova poruka nikada
16 neće biti obezvrijeđena" - stoji pored broja 3.

17 Taj paragraf nije jako dugačak. Međutim, isto kratkom paragrafu, gdje se
18 kaže: "Ne bih bio iskren kada bih rekao da ne bih volio da su skupa i s nama, u
19 istoj stranci, ali rekao bih da je sasvim normalno što Srbi, poslanici
20 opozicionih stranaka, nisu pristupili Srpskoj demokratskoj stranci, nego ostali
21 vjerni ideologiji kojoj pripadaju. Razumem ih, jer ništa Srbi lako ne mijenjaju.

22 "Normalno je to u tradiciji srpske demokracije, i u svakom slučaju

23

24

25

26

27

28

29

30

1 htio bih im se zahvaliti na njihovom radu."

2 Dakle, na prethodnoj sjednici Skupštine ste već spominjali opoziciju.

3 Gospodine Krajišnik, šta je zapravo bila priroda i ko je sve bio
4 obuhvaćen tim terminom "opozicija" u Srpskog skupštini, koji ovdje koristite?

5 O: Postojali su poslanici Srpske demokratske stranke, i jedan ili dva
6 poslanika Srpskog pokreta obnove u Bosni i Hercegovini. I to je bio jedan klub.
7 I to bi trebala biti, u ovom značenju, pozicija. A opozicija bi trebala biti
8 poslanici iz drugih stranaka, koji su Srbi i priključili se Skupštini srpskog
9 naroda iz Bosne i Hercegovine. To je bilo iz Reformskih snaga, iz Saveza
10 komunista i ne znam već kako su se zvale, znači, to je opozicija. Ideološki se
11 razlikuju, al' su članovi ove Skupštine.

12 P: Da li je situacija bila takva da su svi Srbi, koji su bili poslanici
13 u Skupštini Bosne i Hercegovine, automatski bili pozvani da postanu članovima
14 Srpske skupštine?

15 O: Pa, riječ "pozvani" možda, na neki način nije najd... adekvatnija, ali
16 svima su bila otvorena vrata da mogu da učestvuju u toj skupštini, jer i oni su
17 Srbi i imaju pravo da kad se odlučuje o vitalnim interesima da se čuje njihov
18 glas i da kažu šta misle i da odlučuju. Znači, mogli su da budu tu. Dobro, bilo
19 je pojedinačnih pozivanja, ne... ne... nije to da nije tako, ali u principu, neki su
20 se pridruživali čak i godinu dana kasnije nego što je skupština formirana.

21 Znači, otvorena su vrata svakom bila Srbinu u Skupštini Bosne i
22 Hercegovine da može postat' član ove skupštine, koja bi odlučivala o vitalnim
23 interesima srpskog naroda u Skupštini Bosne i Hercegovine kad se pojavi takvo
24 pitanje.

25 P: A tada je to bila kvalifikacija? Bilo je neophodno da neko prije
26
27
28
29
30

1 toga bude poslanik u Skupštini Bosne i Hercegovine, a da bi imao pravo da
2 sudjeluje u novoj Skupštini bosanskih Srba. Je li to tačno ili nije?

3 O: Da, tačno. Iako kad u idućem... u...u narednom zas... ispitivanju, doći
4 ćemo na pitanja kad... i... su u skupštinu htjeli da ubace i predstavnike neke
5 druge, ali nije to realizovano. Znači, svi poslanici u Skupštini Bosne i
6 Hercegovine, Srbi, su u principu kasnije, a i u... i u...uopšte, bili... jedino su oni
7 mogli da budu članovi, odnosno poslanici Skupštine srpskog naroda.

8 P: U tom paragrafu gdje kažete da ih nećete mnogo hvaliti jer su oni
9 opozicija, "veliki politički protivnici vama na vlasti."

10 Recite da li su postojala oštra razmimoilaženja u stavovima između
11 članova SDS-a i članova drugih stranaka, barem u toj fazi.

12 O: U toj fazi nije bilo razmimoilaženja, velikih. Bile su nijanse, al'
13 zanemarljive.

14 P: Malo dalje, možda na sljedećoj stranici, možda na istoj stranici. U
15 engleskom je to, u svakom slučaju, na vrhu 10. stranice. To je tamo gdje počinje
16 tekst: "Moramo razbiti birokratski pristup centralizovane ekonomske moći vlasti
17 u BiH."

18 Jeste li to pronašli, gospodine Krajišnik?

19 O: Pronašao sam.

20 P: Kažete dalje: "Obavezni smo da stavimo u ovisan položaj svakog
21 građanina, da njegovu potrošnju učinimo zavisnom od prihoda koje stvara. Da
22 spriječimo prelijevanje sredstava i da spriječimo neosnovano prisvajanje. Cilj

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nam je da se svi republički fondovi decentralizuju, da najveći dio prihoda
2 građana i pravnih lica ostaje opštinama, regijama i autonomnim oblastima, a samo
3 određena kotizacija da se uplaćuje Republici Bosni i Hercegovini."

4 Da se sada zaustavimo tu. Kada se govori o "neosnovanom prisvajanju i
5 prelijevanju sredstava." Što ste mislili pod tim "neosnovanim prisvajanjem"?

6 O: Pa ovo sam govorio kao ekonomista. Bosna i Hercegovina je malo
7 razvijena zemlja, i sad, u toj ma... tež... loše razvijenoj zemlji i to malo
8 sredstava se s...sve slijevalo u Sarajevu gdje sam ja živio. I periferija i drugi
9 gradovi su bili z... i druge regije, prirodne i ekonomske, bile su zanemarivane. I
10 postojali su strašni animoziteti prema Sarajevu gradu. I... i ja... i mi smo se
11 ovdje zalagali da se decentralizuju ti fondovi; za puteve, za socijalno i
12 zdravstveno osiguranje, i za ostalo, da bi se policentrično razvijala cijela
13 Bosna i Hercegovina, i da jedan mali dio sredstava ostane za tu vlast na nivou
14 Bosne i Hercegovine.

15 Nije u redu kada samo razvijate jedan centar, a ostalo zanemarujete. Ja
16 i danas tako mislim, i u Republici Srpskoj i u Jugoslaviji, i u svakoj modernoj
17 državi, policentrično treba da se razvija ta država, a ne da samo jedan centar
18 se razvija pa ostane velika glava a malo tijelo. Svi ulažu u taj... fondove, a
19 koristi se samo možda jedan mali dio da regija se razvija, a drugi se ne
20 razvijaju. Svaki građanin živi na cijeloj teritoriji, svi građani žive na toj
21 cijeloj teritoriji. I danas je to u Bosni i Hercegovini uz... uz... u... na djelu, i
22 mnogo bolje funkcioniše; postoje kantoni, opštine i tako dalje, doduše 2006.

23 P: No, da se vratimo na 1991. godinu, gospodine Krajišnik. Sljedeći
24 paragraf, kaže se: "Dužni smo osmisliti funkciju regija autonomnih oblasti s
25 ciljem da sačuvamo jedinstvo srpskog naroda u Bosni i Hercegovini. Zato ne bismo

26

27

28

29

30

1 smjeli dozvoliti da regije postanu posebne cjeline, odvojene od ostalog srpskog
2 naroda. /?Suština/ u tome je - gospodo poslanici, vi to znate, a ovom prilikom
3 samo naglašavam - da srpski narod ne treba, već mora - tome nas je naučila
4 prošlost ili istorijsko pamćenje, ako je to bolje kazano - biti organizovan, u
5 državno-pravnom smislu, u jednu cjelinu, u jednu zajedničku državu i sa drugim
6 narodima koji žele da zajednički gradimo i našu volju, najbolji je način da to
7 uradimo kroz Ustav."

8 Dakle, gospodine Krajišnik, u tom trenutku kada se pozivate na jedan
9 državni zakonski entitet, jednu zajedničku državu zajedno sa drugim narodima,
10 što pri tom mislite?

11 O: Ovo su... ovo je vrijeme kad smo usvojili izvještaj plebiscita. I mi
12 smo ž... nismo naišli na nikakav pozitivan odgovor za zajedničko rješenje od... sa
13 druge dvije strane. I mi smo željeli sa tim političkim odlukama da izvršimo
14 pritisak da druge dvije strane dovedemo i da razgovaramo kako ćemo naći
15 zajedničko rešenje jer smo bili jasni. Autonomne regije ne smiju da se pretvore
16 u društveno-političke zajednice, da postanu male države, jel /sic/ tu je 50%
17 srpskog naroda, a 50%, je li, 60%, a ostalije... ostalo je u drugim dijelovima. Mi
18 želimo da napravimo takvu tje... htjeli smo da napravimo i Jugoslaviju i Bosnu i
19 Hercegovinu tako da se, faktički, s...svaki - u ovom slučaju Srbi - ali svaki
20 građanin sa drugim narodima nađe zajedničko rješenje koje bi najefikasnije i
21 naj... i najveće interese ostvarili sva... s... za svakoga pojedinačno. Nismo željeli
22 da budu interesi zadovoljeni samo srpskog naroda jer je to nemoguće, nego da
23 mora...mo na... takav interes naš koji bi bio kompatibilan sa interesima i drugih
24 naroda. I to je smisao ovoga što smo mi htjeli uraditi.

25 Znali smo da ništa ne možemo samoinicijativno uradit'. Nego želimo da
26 /nerazgovetno/ pritisak, i dajte da... drugim stranama, dajte da napravimo Ustav
27 koji će biti takav da Bosna i Hercegovina bude, aj' da kajdemo /sic/,
28 "demokratskija" država u Jugoslaviji i da bude svima nama dobro. Što će se

29
30

1 kasnije i vidjeti kroz... kroz pregovore; brzo će se to vidjeti, kakav je stav,
2 zvanično, artikulisan s naše strane.

3 P: Gospodine Krajišnik, "u državno-pravnom smislu, u jednu cjelinu",
4 dakle ta fraza. Kada spominjete to, da li pritom govorite o jednom državnom
5 entitetu koji bi bio priznat na način na koji ste prihvatili da će se dogoditi
6 sa Slovenijom i Hrvatskom, dakle, koji bi bio međunarodno priznat kao zasebna,
7 neovisna, suverena država?

8 O: Apsolutno ne. To mi... u to vrijeme smo željeli samo da unutar Bosne i
9 Hercegovine vladamo sami nad sobom. I da nemamo... da... da nam ne nameće se volja
10 drugih, i da se poštuje Ustav i da se napravi takvo rješenje, i da ostanemo u
11 Jugoslaviji. Brzo ta opcija, da ostanemo u Jugoslaviji, je... je promijenjena jer
12 je to uradila Srbija i Crna Gora formirajući svoju, zapravo obla...
13 o...objelodanjajući svoju namjeru da će formirati J...Jugoslaviju od Crne Gore i
14 Srbije. Al' tada je bila aktuelna Jugoslavija, znači Bosna i Hercegovina u
15 Jugoslaviji, a ovo sve govorimo o Bosni i Hercegovini.

16 P: Drugim riječima, kada tu spominjete jednu državno-pravnu cjelinu, što
17 ste zapravo zamišljali da bi bili teritorijalni okviri tog entiteta?

18 O: To će se kasnije i vidjet' kroz naše odluke. S... sv... autononme /sic/
19 re... znači, regije su formirane - kao što sam juče objašnjavô - izjašnjavanjem
20 opština, i tu su Srbi bili u većini. I samo su tamo gdje su Srbi u većini...
21 Normalno, ima i onaj dodatak koji ćemo kasnije diskutovati, jer smo diskutovali
22 o genocidu i ostalo, pa je o...ovde problematično. Ali mi smo željeli da se a...
23 Bosna i Hercegovina konstituiše - govorim o kasnijem dijelu - tako gdje ima više
24 Muslimana to bi bio muslimanski entitet; gdje ima Srba bilo /sic/ bi srpski;
25 gdje ima Hrvata - hrvatski.

26 Nikaka... ni o kakvom nije bilo govora o pomjeranju, ni bilo čemu drugome,
27 što se vidi iz prve verzije Cutilheirovog plana, da bude z... osnova popis 1971,

28
29
30

1 il' 1981, il' 1991, ko ima apsolutnu il' relativnu većinu. To je bilo... govorim o
2 nečemu što je kroz jedan period provejavalo, kako bi se trebala transformisati
3 Bosna i Hercegovina ako bi bila samostalna država. A već je bio period kad se
4 nagoveštavalo da će se formirati Jugoslavija od S...Srbije i Crne Gore.

5 P: Gospodine Krajišnik, kada sam konkretno želio od Vas čuti šta ste
6 mislili koji će biti teritorijalni opseg tog entiteta, a Vi ste odgovorili da će
7 se kasnije to jasno pokazati, ono što sam Vas također time htio pitati je bilo:
8 jeste li, u to vrijeme, razmišljali o tome da ta državno-pravna cjelina, u koju
9 bi se trebao organizirati srpski narod, da li ste zamišljali, dakle da bi ona u
10 potpunosti bila unutar tadašnjih granica Bosne i Hercegovine?

11 O: Apsolutno da.

12 P: Da li ste takođe razmatrali, odnosno uzimali u obzir da bi to bilo
13 manje od celog oblika kako je Bosna izgledala u to vreme?

14 O: Nisam dobro razumio, o...ovaj... pitanje. Oprostite, molim Vas. Ili
15 možda nije dobro prevedeno.

16 P: Možda nije bilo dovoljno jasno, gospodine Krajišnik. Dakle, govorite
17 o entitetu u državno-pravnom smislu u okviru kojeg bi Srbi organizovali. Maločas
18 ste rekli da niste razmišljali o entitetu čija teritorija bi bila izvan
19 tadašnjih granica Bosne i Hercegovine. Tako da je moje sledeće pitanje: da li
20 ste razmišljali o mogućnosti postojanja entiteta koji bi bio manji od celokupne
21 Bosne i Hercegovine, kako je postojala u to vreme?

22 O. Pa, entite... entitet bi bio manji, svakako, od Bosne i Hercegovine.
23 Ako sam dobro razumio, srpski entitet bi bio mnogo manji nego što bi... što j... što
24 je Bosna i Hercegovina.

25

26

27

28

29

30

1 Ja ne... mislim možda ne... ne razumijem dovoljno pitanje, pa radi toga. Jer
2 Vi...

3 P: Da, odgovorili ste.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zar to ne proizilazi nužno iz jednog od
5 prethodnih odgovora, da je gospodin Krajišnik rekao da bi postojao entitet za
6 one delove gdje Muslimani imaju većinu, i entitet za Srbe gdje Srbi imaju
7 većinu? Tako da, po mojoj logici, Vi hoćete time reći da bi to nužno bilo više
8 ograničeno, dakle bi bilo manje od celokupne teritorije Bosne i Hercegovine.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Apsolutno. Moja logika apsolutno sledi i
10 Vašu, ali jednostavno pokušavam da savršeno jasno postavim temelje za ono što
11 hoću sada da predočim. I ako je možda suviše jednostavno i suviše
12 pojednostavljeno, onda se izvinjavam. Ali moja logika se apsolutno poklapa sa
13 Vašom. No, smatrao sam da je uvek bolje da stvari budu savršeno jasne. To je
14 sve. Ako sam pogrešno procenio, onda sam pogrešio.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, mislim da je bilo savršeno jasno.

16 Izvolite, nastavite.

17 SVEDOK: Gospodine sudije, samo... oprostite. Ovde se preklapaju dvije
18 teorije. U ovom momentu, mi smo željeli Bosnu i Hercegovinu u Jugoslaviji, i

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nikakvih entiteta trebalo bit'. N... to je trebala transformacija Bosne i
2 Hercegovine, uopšte. A ja sam rekao, kasnije, pošto se već provejavalo da se
3 Jugoslavija formira od Srbije i Crne Gore, pojavila se je ideja o samostalne
4 Bosne, u kojoj bi onda se formirali entiteti po ovome popisu.

5 Zato, da ne bi bilo dvojbe da je u ovom momentu bilo već da smo željeli
6 entitet koji sada a... da kažem, ovaj... nije to isti entitet kao što je u
7 Cutilheirovom planu. Nego, ovdje se govori o autonomnim regijama koje bi bile
8 povezane a... r...regionalno, da se znaju cijeli srpski interesi, da ne budu samo
9 regionalni, i tako dalje. Zato je bitno razdvojiti d...d te dve stvari.

10 Zato je gospodin Stewart bio u pravu, a... kad je rekao t... da l' bi to
11 bilo manje. U tom momentu, te regije, ako bi bilo objednije /sic/, one bi bile
12 daleko manje nego što je Bosna i Hercegovina. Normalno, bile bi i druge regije,
13 i bile bi treće, znači ovde se radi samo o regijama u kojoj su Srbi u... u većini,
14 i koje su formirane prije, i ovdje su verifikovane. Znači, mi... a da ne budu
15 društveno-političke zajednice, da ne budu države, i tako dalje.

16 Ako sam bio jasan? Plašim se da... da... da n...ne napravimo zabunu samo.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kao što sam već rekao, sve je savršeno
18 jasno. Već sam se pitao da li je zaista potrebno da imamo i dodatno pitanje, jer
19 je već sve bilo jasno.

20 Izvolite, nastavite, gospodine Stewart.

21 SVEDOK: Vi ćete mene pomiriti sa gospodinom Stewartom do kraja ovog mog
22 ispitivanja. A i vidim.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Premda to nije moj cilj, to bi bila
24
25
26
27
28
29
30

1 usputna posledica koja nikome možda ne bi bila na štetu.

2 Izvolite, nastavite.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Ostao sam bez reči na trenutak, časn
4 Sude.

5 P: U transkriptu, sledeći deo te rečenice - već sam pročitao - ali, kada
6 se govori o državno-pravnom entitetu, kažete: "Jedna zajednička država sa svim
7 drugim narodima..."

8 Molim da mi potvrdite, ova jedna zajednička država o kojoj govorite je
9 ta ista državno-pravna celina, o kojoj ste maločas govorili. Zar ne?

10 O: Ja moram da od... da ovde pročitam. Mi... mi s... Srbi vole da... da, kao
11 što... što Nijemci imaju Bavarsku pa zovu državu, k...kao što u Americi se Texas
12 zove država, i tako dalje, od... ovdje je reče... ovdje je rečeno ta il... ta
13 zajedničk... da je to g... da je... na to sam /sic/ mislilo, kô što ste Vi rekli, na...
14 na to se mislilo. Ali ne država, nezavisna država, nego da kada to bude
15 objedinjeno, kol'ko ja ovde vidim, ali ne mogu da nađem taj dio, pa bi onda Vam
16 lakše objasnio. Jer može bit' da se odnosi i na Jugoslaviju, al' u svakom
17 slučaju se radi o... on... o... Srbima i drugim narodima koji bi živjeli u toj državi.
18 Jeste ovde tačno, o...ovi... interesa svaki... za sve n...narode u Bosni i Hercegovini.
19 Znači, jeste, Vi ste u pravu. Govori se o tome dijelu koji Vi po... pominjete.

20 P: Dakle, na temelju toga da kada govorite o jednoj celini u državno-
21 pravnom smislu, to je ta jedna te ista zajednička država, dakle, o kojoj kasnije
22 govorite. Ta "jedna zajednička država, sa svim drugim narodima koji žele da
23 zajednički gradimo budućnost, našu volju", šta hoćete reći kada kažete "svi ti
24 drugi narodi". Da li možete biti malo konkretniji? Da li mislite na Srbe i
25 nesrbe?

26

27

28

29

30

1 O: Ovde svakako mislim i na Srbe i na nesrbe. Ali ovde ja moram reći da
2 je vrlo teško ovog govornika rastumačiti', jer o...ovde je... ovde se miješaju i
3 Jugoslavija, i Bosna, i ove... ovi entiteti.

4 Ali isključiva je - ovo sam ja govornik, pa govorim - ovde je isključiva
5 namera: šta god stvaramo, mora biti interes i Srba i drugih, znači i nesrba. A
6 kad ovo govorim, ovde je ovaj dio rečenice koji ste vi pomenuli, ovde se govori
7 o autonomnim regijama koje bi bile povezane...

8 P: Oprostite. Samo da Vas prekinem na trenutak, gospodine Krajišnik.
9 Neka nikakve zabune ovde, zar ne? Svima nam je jasno da Vi govorite, zar ne?

10 O: /nečujno/

11 P: Da. Želeo sam samo da to bude savršeno jasno. Upotrebili ste treće
12 lice, i rekli da je teško protumačiti reči govornika, pa sam želeo da to bude
13 jasno. Oprostite, prekinuo sam Vas. Želeo sam da ovo bude savršeno jasno.

14 O: Ako po... ako pogledate pasus da sam rekao da dužni smo osmisлити
15 funkciju regije i autonomnih oblasti s ciljem da sačuvamo jedinstvo srpskog
16 naroda u Bosni i Hercegovini. Zato ne bi n...ne zato ne... ne... ne bu...dimo s...
17 s...smjeli dozvoliti da regije postanu posebne cjeline, odvojene od ostalog
18 srpskog naroda. Znači, ne da postanu države. Skupština u tom o...o u tom... pos...
19 gospodo poslanici, vi to zante, a ja ovom prilikom samo naglašavam da srpski
20 narod ne treba već mora, to nas prošlost čini, da ne pravimo od regija države,
21 jer je s...sklonost Srba - tako je bar vladalo - da čim zapne neku regiju, odma'

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bi htjeli da naprave d...državu i da su tu gospodari, kao što sam... u... re... rekli
2 juče, "mali Napoleoni". Izvinjavam se, to je... znači, želja da budu mali carevi.
3 Tu je poenta cijele ove priče. Jer bi veliki broj s...

4 P: Gospodine Krajišnik, oprostite na trenutak. Pretpostavljam - možda
5 grešim - ali pretpostavljam da verovatno suviše brzo govorite kako bi se moglo
6 prevoditi. No, možda grešim.

7 G. STEWART: [simultani prevod] Da li prevodioci mogu nešto da kažu?
8 Ne grešim?

9 Hvala. To je sada jasno.

10 P: Kao što ste i sami rekli, ovo je teška tema. Tehničke je prirode, i u
11 vlastitom interesu i u interesu svih ostalih, mislim da je bolje da malo
12 usporite kad govorite.

13 O: Hvala na opomeni.

14 Ja želim da n...naglasim na poče... da ukažem na početak ovog pasusa. Poenta
15 je da ja, kao govornik, govorim o jednoj opasnosti koja je se nadvila nad srpski
16 narod, da regije mogu da se ponašaju kao države što bi bilo višestruko štetno.
17 Jer... onda sam naglasio, u prošlosti Srbi su... svaki je se dijelio i pravio neke
18 male državnice. Potrebno bi bilo da se objedinjavamo zbog toga što van tih regija
19 veliki broj Srba ostaje u d...drugim dijelovima, nisu u regijama. To je... mi smo
20 stalno govorili, ako bi se objedinjavanje vršilo mora se objedinjavat' na

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nivou Bosne i Hercegovine, pa bi to bilo Vijeće narod, il' ne znam kako drugo, i
2 tada bi svi bili Srbi za... uključeni u takvu jednu... jednu organizaciju. Ukol'ko
3 bi samo bile regije te koje bi se povezale, to bi bilo da imate više malih
4 državica, uključene u jednu konfederaciju regija. E, to je smisao ovoga svega
5 što sam ja i govorio. I sve je govor o tom po... toj pojavi unutar Bosne i
6 Hercegovine.

7 P: Gospodine Krajišnik, biću malo direktniji i preći na suštinu ovoga,
8 kada govorite o zajedničkoj državi. Jedna celina u državno-pravnom smislu, jedna
9 zajednička država o kojoj tu govorite, kažete da je to jedna te ista stvar.
10 Dakle, to bi u suštini, zar ne, bio entitet na čelu sa Srbima. Zar ne?

11 O: S... da. Entitet Srbi... a... ant... entitet sa većinskim Srbima. Da. To su
12 te regije.

13 P: A kada govorite o "jednoj zajedničkoj državi sa svim drugim narodima
14 koji žele da zajednički grade s vama budućnost", da li govorite drugim narodima,
15 nesrbima, koji bi i dalje živeli unutar tog entiteta pod srpskom upravom, ili
16 pak mislite na druge narode izvan tog entiteta koji bi bio pod srpskom upravom?

17 O: Ovde mislim da se napravi ustav za... za taj, da ga uslovno nazovemo,
18 srpski entitet, s time da u toj... u toj /sic/ ustavu je navedeno da se... da treba
19 biti pove... da s... treba biti jedan segment zajedničkog ustava Bosne i
20 Hercegovine. To ćete moći lako da ut... vidite u tome koji je napravljen kasnije.
21 Napravimo za nas, i onda da to bude u zajedničkom Bosne i Herce...

22 Ovo je, što ste Vi rekli, da u toj Ustavu i u toj, nazovimo tako,

23
24
25
26
27
28
29
30

1 zajedničkoj državi, bez p...pravog o...obilježja države, trebaju živiti /sic/ svi
2 skupa, koji žele da gradimo takvu državu.

3 P: Zatim...

4 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, i ovog puta, preostalih
5 nekoliko paragrafa nije da nisu važni, ali nema potrebe postavljati pitanja na
6 njih.

7 P: I sad prelazimo na tačku 5, odnosno na broj 5 u margini Vašeg
8 dokumenta. Tu se kaže: "Gospodo, ako budemo preglasani..."

9 G. STEWART: [simultani prevod] To je pri vrhu 11. stranice verzije na
10 engleskom, časni Sude.

11 P: To je veoma kratak paragraf, svega nekoliko redova. Kaže se:
12 "Gospodo, o svemu što budemo raspravljali, " i tako dalje, "ako budemo
13 preglasani..."

14 Trebalo bi da broj 5 piše u margini, odmah pored tog paragrafa.

15 O: To sam pronašao.

16 P: Hvala. Dakle, kaže se: "Gospodo, o svemu što budemo raspravljali u
17 institucionalnom postupku, a tiče se nacionalnih interesa srpskog naroda, ako
18 budemo preglasani volja srpskog naroda biće iskazana kroz odluke Skupštine
19 srpskog naroda u Bosni i Hercegovini."

20 Kada govorite o ovom "institucionalnom postupku", da li pod time mislite
21 prevashodno na Skupštinu Bosne i Hercegovine?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. Ako budemo preglasani u Bosni i Hercegovini, onda ćemo to pit... i
2 to samo o vitalnim interesima, nacionalnim, onda ćemo to raspravljat' na ovoj
3 skupštini, i važiće znači odredbe te skupštine.

4 Ne preglasavanje demokratsko, nego preglasavanje koje /sic/ se krši
5 Ustav. I to je vrlo važno razgraničiti. Demokratija je da se preglasavaju
6 poslanici, ali ne da se krši Ustav i da se onda to preglasa.

7 P: A u sledećem paragrafu kažete: "Osnovni princip kojeg se, mislim
8 treba da držimo u našim aktivnostima, jeste da ne namećemo volju srpskog naroda
9 drugim narodima. Treba da poštujemo opravdanu volju i muslimanskog i hrvatskog
10 naroda, ali ne smemo potcenjivati ni svoje prednosti izražene kroz realni odnos
11 političkih snaga u Bosni i Hercegovini."

12 Koje su bile te prednosti, kako ste ih Vi videli?

13 O: Mi smo stalno od pravnika savjetovani da imamo prednost da je... sa smo
14 u Jugoslaviji i da... da je to veće pravo nego onoga ko želi da izađe iz
15 Jugoslavije. I t... radi se o toj prednosti. Kasnije smo konstatovali sasvim
16 drugačije, ali u tom smislu je bila prednost srpskog naroda da je Bosna i
17 Hercegovina u Jugoslaviji, i mi smo željeli... i... t...to je sadržaj ove... ove moje...
18 ovo... ovoga a... dijela izlaganja.

19 P: Zatim, u sledećem paragrafu...

20 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, zapravo neću se zadržavati
21 suviše, ali je bitno kako bismo imali kontekst.

22 P: Pri dnu 11. stranice verzije na engleskom, tu se kaže: "I ovom
23
24
25
26
27
28
29
30

1 prilikom, hteo bih da kažem..."

2 Da li vidite gde je taj paragraf, gospodine Krajišnik?

3 O: Da, vidim.

4 P: "Ja ovom prilikom moram da istaknem da je u nekim opštinama uočljivo
5 rivalstvo i nejedinstvo. Vlastoljublje u svakom pogledu treba isključiti.
6 Jedinstvo nam je uvek manjkalo, a sada nam je potrebnije nego ikad ranije."

7 Kada kažete "nama je uvek nedostajalo jedinstvo", kada kažete "mi"
8 mislite na Srbe, zar ne?

9 O: Da.

10 P: I govorite o "uočljivom rivalstvu i nejedinstvu u nekim opštinama."

11 Recite nam u kojoj meri je vladalo to nejedinstvo, i u kojoj meri je to
12 stvaralo poteškoće.

13 O: V...vrlo čestih primjera je bilo gdje su se ljudi na opštinskom nivou,
14 a i na višem, rivalisali. I stvaralo je probleme. Jedni, ajd' da kažem, tuže
15 jedne, pa o...oni drugi druge, i jednostavno tu... ta opština ne može ići naprijed
16 ako se ljudi rivališu. Ovde govorim o d... o ljudima koji su na vlasti u
17 opštinama. To je... to je jedina organizaciona jedinica, mimo republike, bila. I
18 ovde se uglavnom govori o Srbima, pošto sam n...naglasio da se govori o...o srpskim
19 kadrovima.

20 P: Da li je, u to vreme, bilo nešto preduzeto kako bi se smanjili ti
21 oblici rivalstva i kako bi se ipak postiglo jedinstvo?

22 O: Gospodin Karadžić je bio predsednik stranke. Ti kadrovi su bili

23

24

25

26

27

28

29

30

1 stranački, uglavnom SDS-a, i on je s... vrlo često odlazio, il' je p... slao svoje
2 lju... svoje predstavnike u te stran... u te opštine da vrši nekakve mirovne
3 dogovore kako bi se našlo rešenje, a imô je pravo i da raspusti odbore opštinske
4 SDS-a, imô je pra... tako da je stalna aktivnost vođena da dođe do pomirenja, a
5 negdje je bilo i smjena.

6 Imô je on... govorim o stranačkim poslovima. Normalno, posla... odbornici,
7 pošto su stranački, onda su najčešće realizovali takve odluke koje su bile na
8 opštinskom nivou, stranački dogovorene. Znači, činjeno je da dođe do rešenja
9 problema.

10 P: Gospodine Krajišnik, pomenuli ste o tome da je gospodin Krajišnik
11 /sic/ slao predstavnike u opštine kako bi se postiglo neko pomirenje.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite. Ne, mislim na doktora
13 Karadžića zapravo.

14 P: Dakle, gospodine Krajišnik, govorili ste o doktoru Karadžiću koji je
15 odlazio ili slao predstavnike u opštine kako bi se postiglo neko pomirenje. Da
16 li je on, tokom 1991. godine, u bilo kom trenutku Vas poslao kao svog
17 predstavnika u neku opštinu, a u tu svrhu?

18 O: J...ja se sjećam dva slučaja. Jednom sam kao predsednik Skupštine Bosne
19 i Hercegovine bio u Šekovićima. To je is... isključivo srpska opština, i svađali
20 su se opštinski organi. Al' to je bilo državni, da kažem, problem.

21 I drugog se slučaja sjećam, ne znam u koje je vrijeme, kad je bio
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 problem između stranke i opštine u Trebinju. I gospodin Karadžić me je zamolio
2 da pođem s njime, da diplomatski pokušam naći pomirenje, i nismo uspjeli tu da
3 riješimo.

4 Sjećam se ta dva slučaja, a ne isključujem da nisam u nekoj ekipi sa
5 gospodinom Karadžićem, nekom sličnom sastanku prisustvô, možda u Banja Luci ili
6 negde, al' da sam ja sam bio poslan, toga se ne sećam i vjerujem da nisam nikad
7 bio.

8 Pardon. Ima jedan problem još i u Drvaru se sjećam. Došla je delegacija
9 iz Drvara kod mene kao predsednika Skupštine. Svađali su se oko nekakvih s...
10 opštinski', ovaj... poslova i onda sam ja autonomno riješio problem - to nije
11 bio stranački nego državni - i primio sam delegaciju. I to je bio nekakvo moje,
12 da kažem, posredovanje, al' to nije bilo nikakve veze sa strankom. Tol'ko,
13 kol'ko se sjećam.

14 P: Dakle, na ovu temu, gospodine Krajišnik, da kažem da ste Vi pomenuli
15 da ste otišli u /?Šekoviće/...

16 O: Šekovići, Trebinje, Drvar sam pomenuo.

17 P: Da li ste tokom 1991. godine, u okviru svog rada ili dužnosti i
18 zadataka u političkom životu, posetili bilo koje druge opštine izvan Sarajeva, u
19 Bosni i Hercegovini?

20 O: Ja sam imao privatni problem, pa radi toga nisam putovao, jer mi je
21 bila bolesna supruga. Ja se ne sjećam da li sam posjetio neku opštinu, ali to
22 je... možda i jesam, ali to je bilo kao predsednik Skupštine Bosne i Hercegovine.

23 Ili možda, sjećam se ovdje je iznesen jedan... jedan problem, sastanak u
24
25
26
27
28
29
30

1 Doboju, pa su spočitavali jesam li bio tamo u Doboju ili nisam. To je autonomna
2 oblast Doboju. Tada jesam bio na... na tom sastanku, i to ću objasniti. Ali mislim
3 da je to... ako s... jesam, bilo je vrlo, vrlo rijetko.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, na osnovu onoga kako
5 ja tumačim Vaše poslednje pitanje, to je da su sva četiri događaja, o kojima
6 govori gospodin Krajišnik, bili 1991. godine. To još uvek nije bilo utvrđeno
7 zapravo, pa možda biste mogli da zatražite potvrdu.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Zapravo, apsolutno ste u pravu.

9 P: Gospodine Krajišnik, sve ove posete koje ste upravo pomenuli su bile
10 1991. godine, zar ne?

11 O: Drvar je bio 1991. Šekovići su bili 1991. Samo ne mogu da se sjetim
12 kad je bilo ovo u Trebinju. Ne mogu da se sjetim, to je tačno. A ovo dvoje
13 sigurno je bilo u 1991. godini. I Doboju je bio, mislim, u 1991. godinu. A ovo,
14 ne mogu da se sjetim.

15 P: Ukoliko odlazak u Trebinje nije bio 1991., da li je to bilo 1992. ili
16 pak 1990. godine? Dakle, da li je to bilo posle 1991. ili pak pre 1991., ako
17 nije bilo te godine?

18 O: /nečujno/ ...apsolutno moglo biti samo 1991. godina ili eventualno
19 1992.; 1990. ne. Ja nisam ni u jednu opštinu u 1990. godini otišao. U 1990.
20 godini nisam ni jednoj opštini išao.

21 P: Vratimo se na zapisnik koji smo gledali. Odmah...

22 O: Ako ste Vi mene pitali da li sam ja posjetio neku opštinu 1990.
23 godine, da li je to bilo pitanje? Ja sam razumio 1991. da li sam posjetio neku
24
25
26
27
28
29
30

1 opštinu, kad sam bio predsednik Skupštine Bosne i Hercegovine.

2 P: Gospodine Krajišnik, to bi bilo moje pitanje, ali već ste odgovorili
3 na njega jer ste rekli da niste /?posetili/ nijednu opštinu 1990. godine. A to
4 je upravo trebalo da bude moje sledeće pitanje, ali budući da ste odgovorili pre
5 nego što sam ga postavio...

6 Čak ni ja nemam potrebe da idem dalje, da Vam postavljam to pitanje.

7 O: /nečujno/

8 P: Dakle, vratimo se sada na zapisnik. Paragraf koji smo pogledali, i ja
9 ovom prilikom moram da istaknem, to je bilo samo da vidimo gde smo, a sledeći
10 paragraf počinje rečima: "Gospodo poslanici, možemo poručiti i svim narodima u
11 Bosni i Hercegovini..."

12 Da li vidite taj pasus?

13 O: /nečujno/

14 P: "Možemo poručiti svim narodima u BiH da želimo da se sačuva cjelovita
15 Bosna i Hercegovina u Jugoslaviji. Jer samo u cjelovitoj Bosni i Hercegovini i
16 Jugoslaviji svi su Srbi, a i ostali narodi, u jednoj državi. Ukoliko neko želi
17 da odvoji BiH od Jugoslavije, mora imati na umu da će imati sav srpski narod
18 protiv sebe."

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, gospodine Krajišnik, da li je sljedeće tačno: sve ovo što ste
2 govorili u prethodnih nekoliko stranica i o čemu sam Vas ja ispitivao, dakle o
3 organiziranju srpskog naroda u jednu državno-pravnu cjelinu, do toga bi došlo
4 jedino ukoliko bi došlo do neuspjeha ove težnje da se Bosna i Hercegovina sačuva
5 kao cjelovita država, i u sklopu Jugoslavije?

6 O: Apsolutno da. To sam j... naglasio da je to druga faza. Apsolutno da.

7 P: Nakon toga, Vi kažete dalje: "Protiv naroda se ne može boriti niti
8 ostvariti secesiju. Ne isplati se počinjati posao sa unapred poznatim negativnim
9 rezultatom.

10 "Želja nam je da živimo skupa, ali u slozi i ljubavi. Međutim, ako ne
11 možemo skupa, pogubno je ratovati. Bolje je da se podijelimo. Gospodo, da
12 parafraziram našu bivšu braću Slovence: 'Razdružimo se, pa da se udružimo.'"

13 To razdruživanje ili odvajanje, gdje kažete da je bolje da se razdruži
14 nego da se ratuje, pri tom mislite na ovakvo razdruživanje koje se podrazumijeva
15 ovim ranije spomenutim organiziranjem u jednu državno-pravnu cjelinu?

16 O: Dozvolite mi samo m...mali jedan uvod.

17 Ja sam u svakoj verziji u kojoj bi se formirô srpski entitet, da kadem
18 /sic/ konstitutivna jedinica, bio rezolutno protiv granica između tri naroda.
19 Jer niko nikome nije bliži. I ja sam ovde naglasio, ako mi ne možemo s... da
20 nađemo zajedničko rešenje, evo vidite, imate plebiscit. Srpski narod Vam je

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 rekao šta želi. Imaćete sav srpski narod protiv sebe. Nemoj da to počinjemo.
2 Nemoj da počinjete secesiju, jer imaćete rezultat... onda ćete protiv sebe. Bolje
3 da ne ratujemo, da napravimo znači entitete, pa ćemo se udružiti. I ono što je
4 osnovno, sve granice između nas, to bi bilo pogubno čak i da, recimo, a... imamo
5 mogućnost da napravimo, da kažem granice, jer je to... to je... to je... to nije
6 interes ni... svi... nikog od nas. E, to je smisao ovih mojih riječi.

7 A što sam upotrebio frazu Slovenaca, oni su rekli da se mi razdružimo,
8 pa ćemo se udružiti. To je bila... to je bila u stvari njihova namera da... da
9 naprave državu, pa da se onda udruže u Jugoslaviju. U stvari, to je bio jedan
10 politički marketing.

11 Ali ja istinski sam, i danas smatram, smatram da nikada, kad bi ne znam
12 ko hte... htio, ne bi bile dobre granice između ovako bliskih naroda, ma kol'ko bi
13 ko to odobrio, radi toga što je... i od malog praviti još manje, to je katastrofa.
14 To je smisao ovih riječi. Znači, Vaš je odgovor da s... "Da". Al' sam morao
15 obrazložim, da ne bi bilo nejasno.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, baš sam sada pogledao
17 na sat.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Ako Vi kažete, časni Sude.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pravimo pauzu od 20 minuta. Nastavljamo
20 u 17.55h.

21 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

22 ... Početak pauze u 17.35h

23 ... Sednica nastavljena u 18.04h

24 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molimo ustanite.

25 Izvolite sjesti.

26 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Stewart.

27 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, možda samo da Vas izvijestimo
28 o onome o čemu smo razgovarali.

29 Sve se ovo ticalo televizijskih, zapravo medijskih izvještaja vezanih za
30 ovaj postupak u Sarajevu. Gospodin Krajišnik je iznio, u dvije-tri riječi

1 zapravo, prilično znatnu zabrinutost u vezi sa načinom na koji se njegov iskaz i
2 postupak kako se o tome izvještava na televiziji, koju on može gledati u
3 pritvorskoj jedinici, jer su ti programi njima na raspolaganju.

4 Jasno je, naravno, da u svijetu u kojem postoji sloboda izražavanja i
5 tiska, da se neke netočnosti naravno moraju povremeno javiti. Međutim, boji se
6 gospodin Krajišnik da je ovo nadmašilo normalne okvire koji bi bili
7 prihvatljivi.

8 Mi se prepuštamo časnom Sudu da odluči kako da se postupi prema tome. U
9 svakom slučaju stvar zaslužuje da je se istraži. Možda bi bilo dobro da se prvo
10 vidi što je tačno bilo rečeno, kako bismo mogli stvoriti neke stavove. Možda je
11 Tajništvo ono koje bi se moglo krenuti baviti time, ispitivati stvari. Mi ne
12 znamo kakav je uobičajeni postupak i koji je primjereni način, ali mi bismo
13 mogli dati odgovarajuće informacije Tajništvu.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Loše izvještavanje, o ovom postupku ili
15 nekom drugom, nije nešto s čime ovo Vijeće i ovaj Sud nije već upoznat s time.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Mi smo i o tome razgovarali. Gospodin
17 Krajišnik i svi se slažemo da to jeste, u određenoj mjeri, nešto što se
18 jednostavno događa.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja ću, u svakom slučaju, stupiti u
2 kontakt sa tajnikom lično, da vidim kako je do sada Tajništvo rješavalo takva
3 pitanja. A što se Vijeća tiče, ja mogu porazgovarati o tome sa mojim kolegama i
4 to uskoro. Međutim, ne bih želio buditi lažne nade jer se Vijeće nema namjeru,
5 bez velike potrebe, uplitati u pitanje izvještavanja o predmetima jer se na neki
6 način procjenjuje pravičnost izvještavanja a ne samog suđenja, što nije naš
7 posao. Sloboda izraza i izražavanja, kao što svi znamo, dovodi do toga da moramo
8 uzeti u obzir i ono što drugi ljudi smatraju da jeste ili nije fer
9 izvještavanje.

10 Dakle, ne želim buditi lažne nade. Ja sam, kao što sam rekao, imam
11 namjeru stupiti u kontakt sa tajnikom, spomenuti mu o čemu smo ovdje razgovarali
12 i pitati kakav je do sada bi stav Tajništva po tom pitanju, da li je stav da se
13 stvari ne komentiraju, ili se možda aktivno na neki način time bavi. Ja,
14 naravno, nisam vidio o čemu se radi, tako da sada ne mogu nikakvu procjenu
15 cijele situacije iznijeti.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Pa ni ja.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, imamo samo to što je gospodin
18 Krajišnik spomenuo, da je takav jedan problem se javio. A drugo što ćemo
19 napraviti je da ću se posavjetovati sa mojim kolegama sucima šta bi se trebalo
20 napraviti i onda ću Vas ukratko obavijestiti o tome.

21 G. STEWART: [simultani prevod] Samo jedna konkretna stvar. Možda bi to
22 bilo dobro da se spomene tajniku. Postoje dvije mogućnosti kako su ljudi došli

23
24
25
26
27
28
29
30

1 do informacije. Jedno je, dakle, da su jednostavno gledali suđenje preko
2 interneta, a drugo bi mogao biti neki izvor, netko iz ove zgrade, dakle ili
3 jedan ili drugi izvor.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja znam da svaka televizijska stanica
5 koja želi emitirati snimke sa Međunarodnog suda, dobija taj materijal besplatno,
6 sa kašnjenjem od pola sata. Ali dakle, svaka stanica to može dobiti bez ikakvog
7 plaćanja. To je jedna od garancija javnog karaktera našeg suđenja. Dakle, osim
8 naravno na zatvorenim sjednicama, sve je pristupačno vanjskom svijetu.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Naravno, časni Sude. Mi to niti želimo
10 osporavati, niti podrivati ni na koji način. Ono što je još nejasno, naravno
11 pustimo na stranu činjenicu da li je došlo do nekakvog specijalnog informiranja,
12 pošto ova institucija ima svoj odjel za odnose sa štampom, dakle, jedini drugi
13 mogući izvor informacija bi bio neko unutra i naravno taj izvor je možda izvor
14 koji iznosi netočne informacije. Naravno, ništa ne želim prejudicirati ovdje.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koliko ja shvaćam - dozvolite mi,
16 gospodine Krajišnik, da samo završim - dakle, obavijesti i materijali za štampu

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 su javni, mogu ih se pronaći na web stranici. Da li se daju još neke
2 informacije... u svakom slučaju, naš ured za štampu je obavezan i pod Tajništvom
3 je, tako da su oni ti koji se njima bave.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Prije dvije i pol godine, kada je počelo
5 ovo suđenje, Obrana je pokrenula pitanje vezano za mogućnost netočnog
6 izvještavanja. Radilo se o jednoj engleskoj novinskoj agenciji, gdje su
7 informacije došle od nekog iz ove zgrade. Ta stvar je se jednostavno ugasila,
8 ali takva stvar postoji.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja ne mogu u potpunosti isključiti ni
10 mogućnost da neki nezvanični izvori daju informacije.

11 Gospodine Krajišnik, Vi ste željeli nešto dodati?

12 SVEDOK: Da malo p...pomognem gospodinu Stewartu.

13 Ja se ne žalim na izvještavanje novinara; to je njihov zanat. Ja imam, u
14 pritvorskoj jedinici, mogućnost da gledam jednu televizijsku stanicu *Hayat* iz
15 Bosne i Hercegovine, gdje je... gdje je izvje... dv... nas... dva dana potpuno pogrešno
16 informisano šta sam ja rekao na ovom Sudu. Pošto se sudi ovde, a sudi se

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 medijski i u Bosni, to nije isto kao kada *Guardian* ili *Washinton Post* /sic/, il'
2 bilo ko drugi, izvještava.

3 Zašto sam zabrinut' i šta je rečeno, ja d... bi zamolio, kratko, da Vam
4 kažem na zatvorenoj sjednici. Ja razumijem, stotinu puta me novinari napali, i
5 to je potpuno normalno.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prvo ću se posavjetovati sa drugim
7 sucima u kojoj mjeri da se pozabavimo tim pitanjem. Da li to da radimo na javnoj
8 ili poluzatvorenoj sjednici, i mi ćemo Vam prenijeti kakav je ishod naših
9 razgovora i razmišljanja o tom pitanju čim je moguće prije.

10 Izvolite, gospodine Stewart.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Još samo jedna kraća stvar, ne nebitna,
12 ali kraća. Jedan aspekt onog što nam je gospodin Krajišnik rekao je nešto što on
13 ne želi, s razlogom, da se o tome u javnosti razgovara.

14 Dakle, možda da Vam jedan *e-mail* pošaljemo, i Tužilaštvu, u kojem bismo
15 se pozabavili tim, relativno, uskim aspektom ovog pitanja.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu.

17 [Sudije većaju]

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da bi bilo dobro onda da nam
19 pošaljete *e-mail*, baš ovakav kakav ste opisali.

20 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

21 P: Gospodine Krajišnik...

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude.

2 P: ...da se sada vratimo na 2. sjednicu Skupštine bosanskih Srba, koju smo
3 razmatrali i maloprije, prije pauze. Bili smo na 12. stranici transkripta na
4 engleskom. Mi smo se bavili onim pasusom ili paragrafom prije pauze, gospodine
5 Krajišnik, gdje ste Vi rekli: "Želja nam je da živimo skupa, ali u slozi i
6 ljubavi. Međutim, ako ne možemo skupa, pogubno je ratovati."

7 Da li ste to pronašli? Samo da znamo dalje gdje smo otprilike. Tu dalje
8 kažete: "Razdružimo se, pa da se udružimo." Taj dio mislim.

9 O: /nečujno/

10 P: Hvala. Dakle, tri paragrafa... U stvari ne, dva, nakon toga, gdje kaže:
11 "Na našem putu do ostvarenja ciljeva srpskog naroda, prihvatamo sve prijatelje,
12 prihvatamo sve osim izdajica i protivnika.

13 "Najteži protivnici su izdajnici i otpadnici. Svima onima koji su
14 kolebljivci, neutralni, slabi i zalučeni a ne osjećaju se izdajnicima
15 poručujemo: 'Imate vremena danas, a sutra će biti kasno.'

16 "Uključite se da stvaramo zajedničku državu, bićete ponosni da niste
17 državorazgraditelji nego državotvorci."

18 Gospodine Krajišnik, kada ste govorili o izdajnicima, da li ste mislili
19 na neke konkretne ljude ili na neku konkretnu grupu ljudi?

20 O: Pa, ja kad govorimo o...o ovoj vrsti ljudi, uvijek mislim na konkretne
21 ljude. To u svakog na... u...u svakom narodu postoji. Tako je postojalo i u tom
22 momentu Srba koji su bili, ajd' da kažem, teži ili veći protivnici Srba

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nego što smo imali najortodoksnijih i najradikalnijih iz krugova Muslimana i
2 Hrvata. Ja sam o tim ljudima govorio.

3 P: U tom kontekstu, u to vrijeme, po Vašem mišljenju, kakav stav Srba bi
4 se mogao definirati kao izdajnički?

5 O: Pa evo, konkretno. Ako je očito da je prekršen Ustav na štetu Srba, i
6 u... ako u parlamentu neko od srpskih predstavnika iz neke stranke izađe i zastupa
7 suprotno mišljenje, a to je toliko očito radi svog privatnog razloga. A privatni
8 razlog je bio što je on imô privilegije u bivšem sistemu jer je po ključu uvijek
9 zauzimô srpsko mjesto - jer je uvijek bio ključ u socijalizmu - a sada je
10 izgubio tu privilegiju i sad želi da on se udvori drugoj strani da bi ga ona
11 stavila, po ključu, za to mjesto. I ja u... i takvih je ljudi bilo a... nikad nisu
12 autor... autohtoni, da kažem, ili originalni ljudi volje srpskog naroda mogli doći
13 do izražaja od takvih koji su uvijek svakom sistemu bili pogodni. Samo se
14 prilagode vremenu koje dođe. Predstave se da su Srbi, a zast... a u...u stvari sve
15 radi protiv srpskih interesa.

16 P: Gospodine Krajišnik, zamoliću da pronađete oznaku broja 6 na margini;
17 to je u verziji na engleskom na 15. strani.

18 O: /nečujno/

19 P: Tu vidimo da počinje paragraf sa riječima: "Glavna komisija za
20 provođenje plebiscita srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, na sjednici održanoj
21 11. novembra 1991. godine u Sarajevu, razmotrila je izvještaj opštinskih
22 komisija za provođenje plebiscita o rezultatima provedenog plebiscita srpskog
23 naroda u Bosni i Hercegovini, održanog 9. i 10. novembra na teritoriji Bosne i
24 Hercegovine i utvrdila sljedeće..."

25 I onda se iznose brojke, ukupno 1.064.157 građana je bilo upisano i
26
27
28
29
30

1 dolje se vidi da je 1.162.032 građana srpske narodnosti glasalo, a zatim ih je
2 398 glasalo protiv; 488 listića je bilo nevažećih.

3 Da li ste očekivali rezultate takve prirode i takvih omjera prije samog
4 plebiscita?

5 O: Da. Približno t...takve rezultate, iako je ovo bio ipak mnogo više nego
6 što se može reći, optimistički.

7 P: Vi hoćete reći da su rezultati bili bolji nego što ste očekivali, kad
8 to kažete?

9 O: Pa, da. M... čak nešto malo b...bolji nego što smo mi mis... ova... ovaj...
10 planirali. Ili bolje rečeno predviđali.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, rezultati su detaljno
12 navedeni i ne želim sada da se bavim svim tim pojedinostima, ali zamoliću Vijeće
13 da to uzme u obzir i da u to uključi rezultate izbora, to jest plebiscita i
14 izvan Bosne.

15 P: Gospodine Krajišnik, zamoliću Vas da pronađete broj 7 na margini.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, to je na stranici 25 verzije
17 na engleskom. To potpredsjednik, doktor Milanović, daje jedan prijedlog i to
18 sljedeći...

19 P: Gospodine Krajišnik, da Vas pitam, da li ste pronašli gdje?

20 O: Da. Pronašao sam.

21 P: Hvala. Tu on kaže: "Gospodine predsjedniče, dame i gospodo poslanici,
22 dragi gosti. Na osnovu izražene volje srpskog naroda u Bosni i Hercegovini putem
23 plebiscita provedenog 9. i 10. novembra 1991. godine i zaključaka Skupštine

24

25

26

27

28

29

30

1 srpskog naroda u Bosni i Hercegovini usvojenih 24. oktobra 1991. godine,
2 Skupština srpskog naroda za Bosnu i Hercegovinu 21. novembra 1991. godine usvaja
3 sljedeću odluku.

4 "I) Područja opština, mjesnih zajednica, kao i naseljenih mjesta u
5 kojima je proveden plebiscit o izjašnjavanju srpskog i drugih naroda za ostanak
6 u zajedničkoj državi Jugoslaviji, skupa sa Republikom Srbijom, Republikom Crnom
7 Gorom, SAO Krajinom, SAO Slavonijom, Baranjom i Zapadnim Sremom" - to bi trebalo
8 biti u pluralu - "koji je održan 9. i 10. novembra 1991. godine, a za istu
9 zajedničku državu izjasnili su se više od 50% upisanih građana srpske
10 nacionalnosti, kao i gdje su se građani i drugih naroda i narodnosti izjasnili
11 za ostanak u zajedničkoj državi Jugoslaviji, smatraju se teritorijem savezne
12 države Jugoslavije."

13 Gospodine Krajišnik, mi možemo zaključiti iz toga da su svi delegati
14 ustali, da je bio dugotrajni aplauz, da su ljudi sa velikim veseljem odobrili i
15 pokazali svoje prihvatanje toga. Zar ne?

16 O: Da. Tačno.

17 P: Da pročitamo prvo ovo što je pod II.

18 "Dijelovi teritorije Bosne i Hercegovine iz tačke I ove odluke, zajedno
19 sa teritorijom republike Srbije i republike Crne Gore, SAO Krajine, SAO
20 Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema, čine jezgro zajedničke države Jugoslavije."

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I zatim, pod III: "Opštine, mjesne zajednice i naseljena mjesta u kojima
2 nije proveden plebiscit, mogu se putem plebiscita ili na osnovu odluke skupštine
3 opštine, odnosno mjesne zajednice, izjasniti za ostanak u zajedničkoj državi ili
4 se na drugi način organizovati."

5 Dakle, da se sada vratimo na ono pod I. Rezultat koji tu vidimo, ove
6 odluke, bio bi sljedeći: tamo gdje je "više od 50% registriranih građana srpske
7 nacionalnosti", gdje su oni glasali za ostanak u zajedničkoj državi, u tom
8 slučaju, dakle takva bi općina, mjesna zajednica ili naseljeno mjesto, trebalo
9 smatrati teritorijom savezne države Jugoslavije. To je jasno iz ovog što je tu
10 napisano, zar ne?

11 O: Da.

12 P: Dakle, na primjer, da li je sljedeće tačno: ukoliko su Srbi u nekoj
13 konkretnoj općini bili u manjini, ali ako je u toj općini ipak više od pola
14 birača se izjasnilo za ostajanje u zajedničkoj državi, logično dakle bi se takva
15 općina smatrala teritorijom savezne države Jugoslavije. Jesam li u pravu?

16 O: Ja bi' morao ovde da objasnim nešto.

17 Plebiscit je izražavanje volje jednog naroda na jednoj teritoriji. A
18 referendum je odluka da je ta teritorija a... to š... na osnovu čega se izjasnila.
19 Ovdje je bilo, da se smatra tamo gdje su se god Srbi izjasnili, na nekoj
20 teritoriji, da se to smatra Jugoslavijom, da su ti građani za Jugoslaviju. Ali
21 ima naredni član, kako ćemo sad urediti te odnose, to... to govori i razjašnjava
22 ovo što smo mi zamislili. Znači, to je izražavanje volje tih građana, koji su se
23 izjasnili, da je to... znači smatra se Jugoslavijom. Al' ne znači da to i... će biti
24 Jugoslavija d... Jugoslavija, radi toga što mora biti razgovor sa druge dvije
25 nacionalne zajednice. Razlika između plebiscita i referenduma je velika.

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite na trenutak, časni Sude.

2 [Obrana se savetuje]

3 G. STEWART: [simultani prevod]

4 P: Da li biste, gospodine Krajišnik, mogli da objasnite šta smatrate tom
5 velikom razlikom između plebiscita i referenduma?

6 O: Plebiscit je da se utvrdi volja na jednom području, i ta odluka mora
7 ići na naredni organ, recimo skupštinu, da to verifikuje.

8 A ako vi sada imate referendum, kao što je bio u Bosni, onda je to
9 konačna odluka koja je obligatorna. Jer naš plebiscit je rekô da ostanemo u
10 Jugoslaviji, a mi smo kasnije promijenili tu odluku, jer su uslovi o... donijeli
11 da smo morali donijeti odluku koja je suprotna plebiscitu. A Bosna i
12 Hercegovina, dakle, muslimanska strana, oga... organizovala referendum i rekla
13 Bosna je, ovaj... samostalna država. To je razlika, kod nas, o... p... plebiscit i
14 referendum.

15 P: Gospodine Krajišnik, terminologija se koristi na različite načine i u
16 raznim mestima. Ali kad je reč o tome kako Vi koristite te izraze, u suštini
17 referendum smatrate obligatornim, obavezujućim po druge političke organe? Dakle,
18 narod se izjasnio i dao odgovor na referendumu i to mora biti sprovedeno. Zar
19 ne? To je sažeto, kako Vi vidite referendum?

20 O: Referendum je održan u Kanadi. Quebec se izjašnjavaô. Da je 51% bio,
21 bio bi samostalna država. Tako je bilo i kod nas. A ako želite volju da izrazite
22 neku; da li ste za povećanje poreza, da li ste za o... d...d za neku koje

23

24

25

26

27

28

29

30

1 postoji, onda iz... dajete... dobijate mišljenje o tome. Mi smo tražili da se Srbi
2 izjasne jesu li da ostanu u Jugoslaviji. Odluka postoji. I dobili smo. I rekli
3 smo gdje god su se izjasnili Srbi, to je volja naroda da želi da ostane u
4 Jugoslaviji. Ali da bi se ta odluka provela mora ići na Skupštinu Bosne i
5 Hercegovine, mora se dogovoriti sa dva... druga dva naroda, mora se pregovarati, i
6 onda je konačno. Evo, vidili /sic/ ste kako je to u Bosni provedeno. Proveli su
7 referendum, i Bosna je priznata.

8 Mislim kasnije, u 1992. godini. To je... to je razlika kod nas, kako smo
9 proveli ta dve... te... taj... te dve operacije, Srbi, i kako su proveli Muslimani i
10 Hrvati. Ja sad ne znam kako na stranom jeziku se to na... zove, al' u nas je to
11 velika razlika.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Vi ste jasno objasnili šta smatrate
13 da je plebiscit, a šta smatrate da je referendum, dok u mnogim drugim zemljama
14 to bi se na drugačiji način koristilo. Imate savetodavni, konsultativni
15 referendum, što jednostavno znači da hoćete da čujete mišljenje naroda. Ali Vi
16 pravite razliku između čuti mišljenje naroda i s druge strane prepustiti odluku
17 u ruke naroda koji bi, većinom, onda doneo takvu odluku. I to je ono što zovete
18 referendum.

19 SVEDOK: /nečujno/

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja predlažem da kada god se ponovo
21 pokrene ovakvo pitanje, da uvek bude savršeno jasno da li govorimo o tome da se
22 konsultuje narod ili pak o odluci koja se donosi na osnovu glasanja naroda.

23 G. STEWART: [simultani prevod] Svakako ću to pokušati, da jasno
24 postavljam pitanja.

25

26

27

28

29

30

1 I za mene je pitanje bilo da li je referendum obavezujući ili pak nije
2 obavezujući. Ali dobro, sad mi je jasno.

3 Oprostite samo na trenutak. Gospodin Josse želi nešto da mi kaže.

4 [Obrana se savetuje]

5 [Sudije većaju]

6 G. STEWART: [simultani prevod]

7 P: Da Vam dam jedan hipotetički primer, gospodine Krajišnik - Vi možete
8 reći da možda to nije hipotetički primer - koji sam pomenuo pre par minuta.

9 Recimo da imate jednu opštinu X u kojoj su Srbi u manjini, ali održan je
10 plebiscit u opštini među Srbima, i više od 50% Srba je glasalo "Da" na pitanje
11 za zajedničku državu, dakle. I na osnovu konkretne odluke, njihova opština bi
12 trebala da se smatra teritorijom savezne države Jugoslavije. Tako bi to,
13 bukvalno, bilo u praksi, zar ne?

14 O: Ako su Srbi u manjini u opštini, postoje mjesne zajednice, znači
15 postoje manja područja. I ako se to područje izjasnilo, onda je to... mora biti
16 nekako teritorijalizovano. Nemamo mi pravo da kažemo da cijela opština pripada
17 Jugoslaviji, ako je tu u manjini Srbi /sic/, nego samo u toj mjesnoj zajednici,
18 u tom dijelu.

19 Vi imate u... jedan... m...mnogo gradova gdje je u većini jedan narod, a
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 teritorijalno, katastarski, ima tob... tih dijelova koji prip... gdje žive većinom
2 drugi narod. I mi smo za to ovde naveli k...katastarski, znači nacional...
3 katastarski te male mjesne zajednice, ako se one izjasne, a...ako su tu većinom
4 s...s žive Srbi, i sad se pedes... preko 50%, to se... to se smatra Jugoslavijom. To
5 je - smatra se, a da li će biti, to opet zavisi od pregovora. To g... uvijek
6 govorim da se to malo područje unutar opštine izjasnilo da je za Jugoslaviju.
7 Morali smo da to... da... da kažem na kojoj teritoriji su ti ljudi se izjašnjavali.
8 Ne na cijeloj opštini. Ne bi... ne možemo pripojit' rec... ov... cijela opština, u
9 manjini Srbi, a 50% i to je Jugoslavija. To ne može. To nije, to je... to ne bi
10 bilo u redu.

11 I zato je razlika iz... između mapa koje su katastarske i koje smo mi
12 predložili, i jedne mape koju je ovde e... prezentirana, a u... sjeća... da je jedan
13 je dolazio pa je rekô: "E, ovo su mape opštine." A to je, mislim, gospodin Okun.
14 To je... to je razlika između tih mapa i ove druge. I kad smo pravili mape u
15 pregovorima, uvijek smo uzimali te katastarske mape da... da utvrdimo... po jednoj
16 opštini može biti jedan manji dio teritorija, a da je u većini stanovništvo u
17 toj opštini. Sve zavisi od organizacije opštine. Ne znam da l' sam uspio da
18 odgovorim. Ako nisam, molim Vas, vi... vi... ja ću pojasnit'.

19 P: Da Vas pitam u vezi dela 3 ove odluke, koji počinje rečima "opštine,
20 mesne zajednice i naseljena mesta", - to je pri vrhu stranice 26 verzije na
21 engleskom. Da li vidite to, gospodine Krajišnik? Maločas smo to pročitali.
22 Dakle: "...naseljena mesta u kojima nije sproveden plebiscit..."

23 O: /nečujno/

24 P: Dakle: "Oni bi mogli da glasaju na novom plebiscitu, ili na temelju
25 odluke Skupštine opštine mogli da ostanu u zajedničkoj državi, na temelju člana
26 I odluke, ili se pak mogu organizovati na drugačiji način."

27 Kada se kaže "mogu se organizovati na drugačiji način", da li je to
28 rečeno kako bi se oni na neki uopštteni ili pak konkretni, alternativni,
29 drugačiji način, mogli organizovati?

30 O: Ovo je ovo... ovo je pitanje koje sam maloprije... na koje sam odgovorio.

1 To je... znači, mjesne zajednice u opštinama u kojima su Srbi, globalno, u
2 manjini, mogu se izjasniti. Ili u opštine koje se nisu izjašnjavale. A ovo "ili
3 na drugi način organizovati", može... n...nije ta opština se... izašla na plebiscit.
4 Može reći: želimo da ostanemo u Bosni; želimo... mislim, želimo da ne izađemo iz
5 Jugoslavije; želimo - ne znam kako. To će biti njihova volja kakvu organizaciju
6 žele.

7 Znači, završen je plebiscit. Znamo ko je za Jugoslaviju, a ovi koji nisu
8 se izjasnili, mogu i na drugi način izraziti svoju volju. Da kažu: evo želimo tô
9 i tô. To je izražavanje volje, znači mišljenja tih koji nisu to uradili. Eto tô
10 je. Mislim, razni' kombinacija ima koje mogu doći da oni se izjasne šta žele.
11 Ovo je bilo samo za one koji smatraju da treba da ostanemo u Jugoslaviji.

12 P: Tačka IV, koju još uvek nismo pročitali, kaže: "Ovlašćuju se
13 predstavnici srpskog naroda, doktor Radovan Karadžić, profesor doktor Nikola
14 Koljević, profesor doktor Biljana Plavšić, magistar Momčilo Krajišnik, profesor
15 doktor Aleksa Buha i profesor doktor Vojislav Maksimović da pregovaraju s
16 predstavnicima muslimanskog i hrvatskog naroda o organizovanju budućeg
17 zajedničkog života na teritoriji dosadašnje Socijalističke Republike Bosne i
18 Hercegovine.

19 "Predstavnici srpskog naroda iz prethodnog stava, u pregovorima sa
20 predstavnicima muslimanskog i hrvatskog naroda, dužni su da uvažavaju interese i
21 nacionalno opredeljenje drugih naroda o tome u kakvoj zajednici žele da žive,
22 pri čemu se ne mogu protiviti da muslimanski i hrvatski narodi formiraju posebne
23 državne celine ili zajedničku državnu celinu."

24 Pitanje koje želim da Vam postavim upravo se tiče ovog poslednjeg dela,
25 gospodine Krajišnik. Dakle, da im je dato ovlašćenje "da se mogu usprotiviti da
26
27
28
29
30

1 muslimanski i hrvatski narod obrazuju zasebne državne celine ili zajedničku
2 državnu celinu."

3 Kada se govori o "zasebnim državnim entitetima", da li je to značilo za
4 Muslimane i Hrvate jedan zajednički državni entitet, o kojem smo maločas
5 govorili pre pauze, kao srpski entitet o kojem je bilo reči, dakle, da li bi to
6 bio ekvivalent srpskom entitetu?

7 O: Pa ovo su pisali pravnici, a pravnici uvijek vrlo često iskomplikuju
8 jednostavne, ovaj... formulacije.

9 Ovo je trebalo reći: ne namećemo volju drugim narodima. I neka se
10 organizuju kako žele, koji se izjasne kako žele. A ovo je k... evo, kad ja sad
11 o...ovo objašnjavam: evo, mi smo se izjasnili ovo, a hajde, izjasnite se vi kako
12 hoćete. Podsjetiću Vas, to je došlo kasnije, kad je američka administracija bila
13 posrednik, pa je formirala federaciju Muslimana i Hrvata. Bit je da ne treba
14 niko nikome nametati volju. I ovde je rečeno kako god se opredijele, pa čak i
15 ovo dodatno, ova rečenica, koja sada n... može se tumačiti na razne načine. Znači,
16 sigurno je isključiva bit bila da oni treba da se izjasne ili kažu kako žele i
17 da im mi nemamo pravo, ti pregovarači, nametati volju.

18 Da kaže: ovo... ovo i ovo, il' drug... drugačije ne može.

19 Ja sam mislio na pravnike, srpske. Nisam mislio na... na, uopšte, pravnike
20 kad sam rekô da komplikuju stanje.

21 P: Ne bih želeo da zaista dovodim u pitanje našu mogućnost pomirenja
22 time što bih ovo prokomentarisao.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja zaista bih mogao da kažem, gospodine
24 Krajišnik, da čak iako dođe do protivljenja, nema nikakvom merituma u tome što
25 se kaže.

26 Izvolite, nastavite.

27 G. STEWART: [simultani prevod] Ja neću reći ni reč, časni Sude.

28 P: Gospodine Krajišnik, molim da pogledate broj 8 u Vašem primerku. To
29
30

1 je pri vrhu 28. stranice verzije na engleskom. Tu se kaže: "Skupština
2 jednoglasno..." Izvolite?

3 O: Oprostite. j...je li 6 il' 8?

4 P: To je možda jedna strana dalje. Krupno odštampanim slovima piše.

5 Jednostavno želim da imamo na umu da je "Skupština jednoglasno usvaja odluku o
6 teritorijama..."

7 O: Na... našao sam. Našao sam.

8 P: Dakle, da primimo to k znanju.

9 A onda dalje, broj 9 u margini. Tu piše: "Odluka o verifikaciji
10 proglašenih srpskih autonomnih oblasti u Bosni i Hercegovini."

11 O: Ako... je li ovo tekst: "Skupština jednoglasno usvaja odluku o
12 teritorijama koje su se plebiscitom izjasnile da ostaju u Jugoslaviji"?
13 Teritorija... a Bosna je...

14 P: To je bio onaj prvi paragraf, koji je stajao kod broja 8.

15 A zatim, sad smo prešli na broj 9. To je negde stranica dalje. Zapravo,
16 doktor Branko Milanović iznosi nacrt ove odluke, zar ne? I to je odluka o
17 verifikaciji proglašenih srpskih autonomnih oblasti, i kaže se: "Verifikuju se

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 odluke o proglašenju srpskih autonomnih oblasti u Bosni i Hercegovini i to:
2 Autonomna regija Krajina", koju sačinjavaju opštine navedene. Uopšte, neću ih
3 sad sve citati; to je zaista suviše mučno za sve.

4 I onda nekih šest redova dalje, kaže se: "Srpska Autonomna Regija
5 Hercegovina."

6 I onda se dalje pominje Srpska Autonomna Regija Romanija, Birač.

7 Zatim, tri reda dalje, kaže se. "Srpska autonomna oblast Semberija."

8 Zatim, Severna Bosna, i takođe se navode opštine koje potpadaju pod tu
9 Srpsku Autonomnu Oblast.

10 A zatim, tačka II: "Prethodno navedene srpske autonomne oblasti su deo
11 Bosne i Hercegovine kao federalna jedinica u zajedničkoj državi Jugoslaviji."

12 A zatim, tačka III: "Prava i obaveze", i tako dalje...

13 O: Ovde zato... zato se malo zbunjujem. Imam 31. p... do... pa 33. sta...
14 stranicu teksta. Pa zbog toga nemam dalje.

15 P: Možda je došlo do zabune, gospodine Krajišnik, jer sam ja navodio
16 brojeve stranica na engleskom, jer to verovatno ne odgovara verziji koju Vi
17 imate.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne, ne. O...oprostite, u mene je samo obrnuto, 31., pa 32. Samo je
2 obrnuto stavljeno. 31... prva pa on... onda je... nazad treba da se vrati. Oprostite.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Dakle, stranice su bile pogrešno
4 poređane.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, gospodin Krajišnik nam je upravo
6 to rekao.

7 G. STEWART: [simultani prevod]

8 P: Da li vidite tačku IV nacрта odluke, gde se kaže: "Status opština u
9 gradu Sarajevu, kao i delova grada Sarajeva u kojem srpski narod predstavlja
10 većinu, urediće se posebnom odlukom."?

11 Da li vidite to, gospodine Krajišnik?

12 O: /nerazgovetno/ Da.

13 P: Da li se, u to vreme, razmatrala mogućnost da to bude zasebna odluka,
14 koja će uskoro biti doneta, ili je pak kompleksnost pitanja Sarajeva iziskivalo,
15 verovatno, puno vremena kako bi se to pitanje rešilo?

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Sarajevo je od početka krize bio poseban problem. I do kraja rata je
2 stalno bio na dnevnom redu. Ja mogu reći da u najvećem broju predloga je bio
3 predlog da se transformiše Sarajevo u dva, da kažem, u dve cjeline - ne da se
4 podijeli kako neko s... imputira - u kome bi bile opštine sa srpskom većinom i
5 opštine sa muslimanskom većinom. Dve trećine bi pripale muslimansko-hrvatskom
6 dijelu a jedna trećina srpskom dijelu, užeg dijela Sarajeva. I ovo je bilo, zato
7 je navedeno da će se naknadno riješiti... naknadno riješiti pitanje Sarajeva, koje
8 je bilo najbolnije. Svaki sporazum je to predviđao kasnije.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Molim samo za trenutak strpljenja.

10 [Odbrana se savetuje]

11 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, čini se da je nešto
12 izostavljeno u prevodu. Gospodine Sladojević kaže da se pominjao centar grada.

13 P: Gospodine Krajišnik, da li ste konkretno govorili o centru grada, u
14 svom odgovoru?

15 O: Mislim da nisam pominjao centar grada, nego da... nego sam govorio o...o
16 Sarajevu, da bi se transformisao... transformisalo Sarajevo u... drugačije nego što
17 je postojalo. U... da kažem, u dve cjeline.

18 Normalno, uvijek je bilo isključeno Pale, koje je donijelo odluku da se
19 si... iz... izlazi iz Sarajeva, kao opština prigradska.

20 P: Gospodine Krajišnik, da li biste mogli da nam objasnite nešto? Kada
21 govorite o dve trećine, dakle govorite o dve celine. Dve trećine bi pripadale

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 opštinama gde su Muslimani u većini, a jedna trećina opštinama gde su Srbi u
2 većini. Međutim, onda kažete da to nije bila podela, nije značila podelu. Da li
3 možete da nam objasnite na koji način sporazum, gde bi dve trećine pripale
4 Muslimanima, a jedna trećina Srbima, ne bi bio podela?

5 O: Prvo, Sarajevo je uvijek bilo podeljeno na opštine. Znači, nikad nije
6 bio jedna cjelina. Zahtijevali smo da se transformiše drugačije zbog toga što
7 ima veliki broj Srba, a nigde nemaju Srbi vlast. Nemaju vlast, nego su svi u
8 manjini, osim Pala i... i Ilijaša. I zahtijevali smo da... da se naprave manje
9 opštine, pošto je bilo po 150.000 - jedna opština, gdje bi se ti lokalni a...
10 p...problemi mogli rješavati.

11 Zašto nije podjela? Ako ostajete u Jugosla... ostajete u Bosni, nema
12 podjele. Jednostavno, može to biti kao da je ta opština j... pripada jednom
13 entitetu ili drugom. Ovo sve govorim o svim planovima gdje je bilo predviđeno
14 rješenje za Sarajevo, da dvije trećine toga - bez Pala - Sarajeva pripadne
15 entitetu muslimanko... a... muslimansko-hrvatskoj, da kažem, strani. A jedna trećina
16 će biti... pripašće srpskoj strani. I to imate, naročito, u svakom dogovoru koji
17 je postignut.

18 Dok se to ne postigne - zašto sam ovo govorio? - predviđena je bila UN,
19 znači Ujedinjenih nacija administracija, dok se ne nađe nekakvo rešenje. Jer je
20 n...nemoguće bilo riješiti tada Sarajevo zajedno sa cijelom Bosnom i Hercegovinom.

21 Najbolje je to opisao gospodin Owen u svojoj knji...zi... knjizi *Balkanska*
22 *odiseja*. Imaju tu i mape, i sve.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Molim da pogledate...

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, ukoliko prelazite na
3 drugu temu, ja bih radije da preostalih nekoliko posvetimo, na poluzatvorenoj
4 sednici, jednom drugom pitanju. Gospodin Krajišnik je pozvan da ovde ostane, ali
5 u svojstvu optuženog.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Svakako se slažem, časni Sude.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da je to bio D171 i D173, ako se
8 ispravno sećam.

9 G. JOSSE: [simultani prevod] Nisam siguran da je potrebno da pređemo na
10 poluzatvorenu sednicu, jer Vam je gospodin Harmon rekao da nema prigovora. Već
11 smo o tome govorili.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali mislim da je to dokument sa
13 kojim je Veće ne bi imalo većih problema da...

14 G. JOSSE: [simultani prevod] Ukoliko želite da Vas podsetimo na sadržaj
15 dokumenta, onda treba da pređemo na poluzatvorenu sednicu.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ono što možemo da uradimo je da vidim da
17 li se strane slažu po tom pitanju, a ukoliko je to slučaj, onda će Pretresno
18 veće pažljivo pogledati D171 i 173. A ukoliko je potrebno, možemo da o tome
19 govorimo na poluzatvorenoj sednici.

20 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja se slažem sa time.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] Nemamo prigovor da oba dokazna predmeta
2 budu uvrštena pod pečatom.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda ćemo ih pogledati, i donećemo našu
4 odluku o tome da li ćemo, i ukoliko je potrebno, o tome ćemo govoriti na
5 poluzatvorenoj sednici. Hvala.

6 [Pretresno veće i sekretar se savetuju]

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda smo završili za danas.

8 Gospodine Krajišnik, ista uputstva kao i ranije, ja ću to već više puta
9 ponavljati nadalje, dakle da ni sa kim ne govorite o svom iskazu.

10 Nastavićemo sa radom sutra u 14.15h i radićemo u sudnici broj I.

11 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

12 ... Sednica završena u 18.59h.

13 Nastavak zakazan za petak,

14 28.04.2006., u 14.15h.

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30